

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯКОСТІ ОСВІТИ УКРАЇНИ ДЕПАРТАМЕНТ
ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ

АДМІНІСТРАЦІЇ ВГО „АСОЦІАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ“ REGIONALNY OŚRODEK DOSKONALENIA

NAUCZYCIELI „WOM“ W BIELSKU-BIAŁEJ (BIELSKO-BIAŁA,
POLSKA) WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI W BYDGOSZCZY

(BYDGOSZCZ, POLSKA) УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА КИЇВСЬКИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА ОБЛАСНИЙ КОЛЕДЖ

„КРЕМЕНЧУЦЬКА ГУМАНІТАРНТЕХНОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ

ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА“ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

**НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ФОРУМ
„СУЧАСНА ПАРАДИГМА БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ОСВІТИ:
МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД“**

**МАТЕРІАЛИ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
„Дитинство XXI століття: інноваційна освіта“**

30 жовтня 2024 року

м. Кременчук

**ДИТИНСТВО ХХІ СТОЛІТТЯ:
ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА**

**МАТЕРІАЛИ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
„Дитинство ХХІ століття: інноваційна освіта“**

30 жовтня 2024 року

Кременчук

УДК 371.13: 372:378

ББК 74.1/74.58

Дитинство XXI століття: інноваційна освіта: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Обласний коледж „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка“ Полтавської обласної ради 30 жовтня 2024 року) / [редактор-упорядник: Богданова О.Г. 2024.- с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Олена БОГДАНОВА –лаборант кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти, Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради

Тетяна ЯЦЕНКО – кандидат психологічних наук, в. о. завідувача кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти, Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради

Видання містить доповіді VII Всеукраїнської науково-практичної конференції „Дитинство XXI століття: інноваційна освіта“. Молоді та досвідчені науковці, практики, психологи, методисти висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, в дошкільній та інноваційній освіті. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, аспірантів, психологів, соціальних педагогів, реабілітологів, дефектологів, методистів ЗДО, викладачів, вихователів, студентів.

За достовірність фактів, дат, найменувань, прізвищ, цифрових даних, за орфографічне, пунктуаційне, стилістичне оформлення відповідають автори публікацій.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Посвідчення про реєстрацію УкрІНТЕІ №485 від 06 вересня 2024 року.

Рекомендовано до друку вченою радою Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (протокол № 3 від 18 листопада 2024 року)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	5
Валентина КРАМАРЕНКО. Художньо-естетичний розвиток дітей на заняттях з образотворчої діяльності за зразками художніх творів Данила Нарбута в ЗДО.....	5
Галина ШКЛЯЄВА. Інноваційні можливості музичного заняття.....	9
Ірина КОРОЛЬ, Галина ШКЛЯЄВА. Особливості організації музичних занять під час воєнного стану.....	13
Аліна ЧЕБОТАРЬОВА, Галина ШКЛЯЄВА. Духовно-моральна культура особистості: інноваційний погляд.....	16
Марина БОНДАРЕНКО, Галина ШКЛЯЄВА. Готовність майбутніх педагогів до впровадження педагогічних інновацій.....	19
Алла АКРУ, Галина ШКЛЯЄВА. Соціокультурні компетентності дітей дошкільного віку: теоретичний аспект.....	22
Олена ДАНИЛЕНКО, Галина ШКЛЯЄВА. Розвиток творчих здібностей дошкільників засобами музичного мистецтва.....	25
Юлія КОРОБКО. Міофункціональна терапія, як метод корекції порушень мовлення у дітей дошкільного віку.....	28
Олена БРОВАТА. Сучасні напрями дитячого фітнесу як засіб підвищення рухової активності дітей перед шкільного віку.....	31
Вікторія МАЦЬКО, Таїсія ДОРОШЕНКО. Використання кінетичного піску в роботі з дошкільниками.....	35
Таїсія ДОРОШЕНКО, Вікторія МАЦЬКО. Технології розвитку інтелектуальних здібностей дітей дошкільного віку.....	38
Яна СЕЛКОВА. Соціально-емоційний розвиток дошкільників та його значення для впровадження програм соціально-емоційного навчання.....	42
Марія МАЛЬЦЕВА, Олена БРЕДУН. Казкотерапія як засіб корекції дитячих страхів у дошкільників під час військових дій.....	46

Діана ПРЯДКО, Оксана СТАНІЧЕНКО. Виховання моральних якостей у дошкільників засобами художньої літератури.....50

СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ ПОДОЛАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ.....54

Оксана ІЛЬЧЕНКО. Психолого-педагогічна гра як засіб подолання негативних емоційних станів дітей під час війни.....54

Наталія ПЕНСЬКА. Тістопластика як засіб арт- терапії в роботі з дітьми.....58

Поліна СЕМЕНІХІНА, Тетяна ЯЦЕНКО. Проблема формування емоційної стійкості у дітей старшого дошкільного віку засобом інтерактивних ігор в умовах війни.....64

СЕКЦІЯ 3. ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....68

Людмила ОСТАПКО. Роль сучасних корекційних технологій у розвитку мовлення дітей з диспраксією.....68

Софія СЕНЧЕНКО, Оксана СТАНІЧЕНКО. Адаптація дітей з особливими освітніми потребами у дитячому колективі через співпрацю з батьками.....72

Юлія МОЖАЄВА, Оксана СТАНІЧЕНКО. Особливості формування соціально-побутових навичок у дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.....76

Анна ЯКОВЕНКО, Оксана СТАНІЧЕНКО. Інклюзивна освіта - потреба суспільства.....79

НАШІ АВТОРИ.....83

СЕКЦІЯ 1. СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Валентина КРАМАРЕНКО
доцент, доктор філософії,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ЗРАЗКАМИ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ДАНИЛА НАРБУТА В ЗДО

Педагогічною наукою завжди визнавалась інтенсивна художня діяльність дитини активним засобом творчого пізнання та осмислення всесвіту. Саме процес творчого осмислення навколишнього з раннього віку реалізує рух прогресу, всебічний розвиток окремого індивіда та гуманістичний шлях людства в цілому.

Одним з важливих напрямків місії дошкільної освіти є використання у роботі з дошкільнятами різноманітних творчих завдань задля художньо-естетичного, соціально-морального розвитку, що спрямовані на становлення громадян в нелегкі часи збройної агресії проти української нації, проти її давньої історії та унікальної культури. Українські військові роблять усе можливе, щоб Україна жила і розвивалась.

За думкою українського письменника та науковця Андрія Содомори: „Українські Воїни борються з явним, що ввірвалось у теперішнє, злом. Освітяни борються зі злом майбутнім, яке чекає свого часу: зло – від душевної темряви, яка ніколи не змириться зі світлом.

В освітянській праці теж є мужність та боротьба. Світло в освіті – це атмосфера, в якій подаються знання, присутність у ній того світла, що йде від слова“, і, на нашу думку – національного образу та української культури [3].

В умовах впровадження оновленого „Закону про дошкільну освіту України“ [1] освітяни, сприймаючи творчість дитини як світло людських цінностей, аналізують та розробляють програми творчого розвитку дітей з раннього віку. На цей час, в українській педагогічній науці виникає необхідність систематизації та розширення форм та методів залучення дітей до образотворчої діяльності, що стимулюють творчий потенціал та розвивають художньо-творчі здібності дошкільника.

Малювання є одним із найважливіших засобів пізнання світу та розвитку знань про естетичне, оскільки пов'язане із самостійною творчою діяльністю особистості. Малюючи, дитина формує та розвиває певні здібності, серед яких: зорова оцінка форми, просторова орієнтація, відчуття кольору. Таким чином формуються індивідуальні вміння та навички: координація очей, володіння кистю руки з дошкільного віку.

Починаючи з раннього віку, загальна здатність дитини глибоко переживати емоції від візуального зразка, безпосередньо і тісно пов'язана з естетичним захопленням. „Виникнення низки піднесених почуттів і глибокої духовної насолоди від спілкування з прекрасним; почуття огиди при зустрічі з потворними; почуття гумору, сарказм під час споглядання комічного; емоційний шок, гнів, страх, співчуття, які призводять до емоційного та духовного очищення, що в результаті переживання трагічного – усе це ознаки справжнього естетичного виховання“, зазначає педагог В. Котляр [2].

На нашу думку, процес залучення до занять з образотворчої діяльності художніх зразків українських митців з минулого сторіччя, ефективно сприяє естетичному розвитку та художніх вмінь з дошкільного віку. Задля спілкування з прекрасним в образотворчості, рекомендуємо на заняттях з малювання, в якості художніх зразків, ознайомлювати дітей з серією малюнків „Квіти України“ художника з Черкащини – Данила Нарбути (1916-1998) [4].

Серія малюнків „Квіти України“ є важливою частиною творчої спадщини митця, яка відображає красу української природи та глибокий національний символізм.

Нарбут – видатний український художник, чий унікальний стиль витончених малюнків виражає красу та неповторність української природи. У „Квітах“ можна побачити не просто зображення рослин, а глибший сенс, що розкриває взаємозв'язок людини з природою через зрозумілу дитині образну тематику та візуальну складову.

Важливу роль в художніх творах митця відіграють кольори та форми, що підкреслюють як ніжність, так і силу природного світу України. Художник використовує яскраві, але водночас гармонійні відтінки, що надають квітам життя і динамічності в його творах. Серія малюнків „Квіти України“ містить не тільки оспівування української природи, але й емоційну глибину. Кожна квітка, в серії художніх робіт, має свою історію, своє значення.

Наприклад, мак може символізувати скорботу та пам'ять, ромашка – ніжність і чистоту, а соняшник – надію та силу життя. Таким чином, Нарбут створює не просто малюнки, а розповіді, що запрошують до роздумів про красу України та людське буття в ній. Чому автор обирає саме квітку? Певно, тому що квітка – завжди була і залишається знаком краси. Тим більше, у кожній селянській хаті вона набувала магічно-символічного значення і постійно прикрашала її побут. Квітку можна ототожнити із сонцем. А сонце – це життя й світло. І в Данила Нарбута вся творчість дає заряд життєлюбства, сповнена внутрішнього вогню, що завжди захоплює дух глядача.

Український художник з черкаського краю майстерно використовує яскраві кольори в своїх малюнках, які приваблюють дитячу увагу, і водночас допомагають вивчати основи роботи з кольором та тінню, розвивають вміння правильно поєднувати різні відтінки, щоб створити „живі“ образи квітів. Також, під час вступної бесіди перед процесом малювання на заняттях з образотворчої діяльності, вихователю важливо звернути увагу дошкільнят на

те, як художник передає емоційність через образність малюнків, на його майстерність інтерпретувати символи візуальними методами живопису.

Вважаємо, що серія малюнків „Квіти“ Данила Нарбути може стати чудовим інструментом для вихователів, які працюють з дошкільнятами з раннього віку, на заняттях з образотворчої діяльності. За допомогою малюнків художника з Черкащини легко зацікавити дітей красою української природи та навчити їх уважно спостерігати за навколишнім світом та його гармонією. Фахівці дошкільної освіти використовуючи зразки серії „Квіти“, мають можливість практично продемонструвати, як можна зобразити різні квіти, використовуючи відтінки фарб та кольорові поєднання.

Такі приклади допомагають малечі краще зрозуміти, як працювати з кольорами, розвиваючи естетичний смак, знайомитись з красою української природи.

Отже, малюнки Данила Нарбути серії „Квіти України“, рекомендується використовувати на заняттях з образотворчої діяльності для розвитку у дошкільнят творчих вмінь, естетичного смаку, що сприяє вихованню любові та шани до унікальної української природи і художньої культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України „Про дошкільну освіту“, Прийняття від 06.06.2024 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
2. Котляр В.П. (2009) Основи образотворчого мистецтва. Методика художнього виховання дітей: *Навчальний посібник*. Київ : Кондор, 200 с.
3. [hЗбруч Медійна/Новинна компанія ttps://zbruc.eu/node/119337](https://zbruc.eu/node/119337)
4. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Нарбут Данило Георгійович. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B1%D1%83%D1%82_%D0%94%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BB%D0%BE_%D0%93%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

Галина ШКЛЯЄВА
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ІННОВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Гуманітарно-культурний зміст дефініції інноваційних можливостей визначається вимогами сучасного життя, де розвиток педагогічної освіти розглядається як соціально-культурний аспект актуалізації особистісної взаємодії. Саме в процесі педагогічного спілкування реалізуються екзистанційні потреби дитини, розвивається її комунікативна та музична культура.

Занурюючись у неповторний світ музичного мистецтва, стимулюються процеси саморозвитку та самоідентифікації особистості. Це зумовлює розвиток творчої уяви, музичної фантазії та комунікативної культури дошкільника. Оскільки ми розглядаємо інноваційні можливості музичного заняття як особистісно-функціональний аспект розвитку мислення, фантазії та уяви, що активно формують творчу особистість дитини, розвиток і саморозвиток особистості досліджувались з позицій суб'єктного, культурологічного та акмеологічного підходів.

Зважаючи на визначальний характер педагогічного впливу та активності педагога у впровадженні інноваційних технологій, цілеспрямовану реалізацію суб'єктного, культурологічного та акмеологічного підходів, результативними та педагогічно доцільними компонентами інноваційних можливостей музичних занять виступають операційний та процесуально-результативний компоненти.

Отже, від креативності та майстерності педагога залежить формування музичного смаку, почуттів дошкільників, активно формується бажання музикувати, що відгукується на емоційних почуттях дитини та сприяє розвитку музичних здібностей. Організація музичних занять – складний інтегрований процес, завданням якого є викликати інтерес дітей до музичного мистецтва та прищеплення музичної культури [1].

Суб'єктність, культурологічність та акмеологічність впровадження педагогічної інноватики пояснюється тим, що педагог інтегрує різні види музичної діяльності, тим самим формує духовну культуру особистості, розвиваючи творчі та музичні здібності, виховуючи музично-естетичні почуття.

На думку К. Крутій, музичне заняття є основою творчого потенційного розвитку особистості дитини саме тому, що воно „відіграє інтегруючу роль та визначає цілі, зміст, методи та засоби навчання, а також педагогічну взаємодію музичного керівника і дітей” [2].

В цьому контексті доцільно зазначити, що сучасне музичне заняття у закладі дошкільної освіти покликано знайомити дошкільників із естетичними можливостями музики, її національно-культурного впливу, за допомогою якого відбувається становлення світоглядних позицій особистості, формуються естетичні смаки та інтереси, виховуються національно-патріотичні почуття, які лежать в основі загальної культури особистості.

Таким чином, аналіз науково-теоретичних джерел переконливо доводить інноваційні можливості раннього розвитку музичних здібностей дитини. Зокрема, почуття ритму та ладу, музично-слухові уявлення розвиваються у ранньому дошкільному віці, а здатність інтонування голосом розвивається значно пізніше та достатньо складно виховується. Науковці в цьому контексті стверджують, що відтворення мелодії голосом розвивається у дітей тільки к п'яти рокам.

Інноваційний підхід до розвитку музичних здібностей дозволяє визначати актуальні можливості музичного заняття як форми освітньої роботи з дітьми, головним завданням якого виступає прищепити любов до музики, мотивувати

вслухуватися в музичний твір, активно музикувати, співати та розвивати музичні здібності [3].

Науково доведено, що музичне заняття є основною формою музично-естетичного виховання дошкільників, воно переважно є предметним, а значить – односпрямованим, що дозволяє педагогу вирішувати конкретні завдання та чітко визначати зміст і структуру музичного мистецтва.

Дошкільник опановує змістовну складову музики та знайомиться з характером музичного твору в процесі слухання. Так змістова складова музики природньо впливає на задатки дитини та цінність музичної діяльності, що безпосередньо пробуджує інтерес до музичної діяльності та допомагає розвивати природні музичні здібності дитини.

Досліджуючи інноваційні можливості музичного заняття ми звернули увагу на важливість врахування інтересів сучасних дошкільників, зокрема, активність пізнавальних процесів, бажання опанувати нові знання, якщо вони є цікавими, розвиток самостійності, ініціативності, творчості.

Педагогічна інноватика музичного заняття ґрунтується на активних формах музичної діяльності, зокрема: творче музикування, активні рухи під музичний супровід. Ми розглядаємо творче музикування як активну форму знайомства дітей з музикою, що допомагає розвивати розуміння висоти музичного звуку та почуття ритму. Таким чином, інноваційні можливості музичних занять доцільно розглядати як поєднання музики, мови та рухів у свідомості дитини.

Вважаючи творче музикування підґрунтям розвитку свідомості, музичних здібностей і загальної культури особистості, провідними залишаються ігрові методи, за допомогою яких педагог поєднує різні види музичної діяльності. Педагоги-практики зазвичай інтегрують слухання музики з музично-дидактичною грою, змістом якої виступає знайома або незнайома дітям казка.

Активне впровадження оповідань, віршиків, ігор-драматизацій у поєднанні з музичним супроводом – все це доцільно розглядати в контексті інновацій музичного виховання дошкільників.

Отже, поєднання ігор зі співом, музично-театралізовані вистави з рухами розвивають творчу активність та ініціативність дошкільнят. Саме інтеграція різних видів діяльності: ігрової, художньої, мовленнєвої, рухової стають основою сучасного музичного заняття у закладі дошкільної освіти. Інноваційні можливості музичних занять відрізняються творчим характером, емоційно-психологічним настроєм дошкільників, що сприяє активізації мотиваційного потенціалу пізнавальної активності дошкільників.

Діти від природи емоційні, вони із задоволенням сприймають різні за характером музичні твори, емоційно-активно відгукуються на зміст музики, результатом такого сприйняття незмінно виступає розвиток музичної культури та музичних здібностей.

Особливу увагу ми звертаємо на використання народного фольклору як підґрунтя вокальних та інструментальних здібностей особистості, основу формування музично-естетичного смаку та музичної культури людини.

Отже, педагоги звертають особливу увагу на організаційну структуру сучасних музичних занять, різноманітність методів і прийомів, які доцільно використовувати у роботі з дошкільниками. Дидактичний матеріал, який використовується на заняттях з музики з дошкільниками ретельно добирається та постійно оновлюється, що сприяє розвитку асоціативного мислення, творчий фантазії та здатності до інновацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кононко О.Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника : навч. метод. посібник до Базової програми розв. дитини дошк. віку „Я у Світі”. Київ, 2009. 208 с.
2. Крутій К. Термінологічне поле музичного заняття в дошкільному навчальному закладі. Музичний керівник. 2015. № 11. С. 4–8.
3. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ ; Чернівці : Букрек, 2018. 296 с.

Ірина КОРОЛЬ

*здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

Науковий керівник: Галина ШКЛЯЄВА

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНИХ ЗАНЯТЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Виклики сьогодення потребують особливих умов організації та проведення музичних занять у закладах дошкільної освіти. Військовий стан вимагає пошуку новітніх напрямів в організації музичних занять, підґрунтям яких виступає безпека, оздоровчо-освітня робота, інноваційні музичні технології.

Професійна діяльність педагога носить інтегральний характер, що дає можливість збільшити результативність на впровадити сучасні освітні технології в організацію музичного заняття.

Базуючись на розумінні того, що музично-естетичний розвиток дитини пов'язаний з мотивацією, розвитком волі, емоційної сфери та самооцінки, музичне заняття доцільно розглядати не тільки як розвиток особистості дошкільника, а також у контексті морального та національного виховання [1].

Виходячи із зазначеного вище, процес організації музичного заняття орієнтований на використання сучасних освітніх технологій і підходів до музично-естетичного розвитку дошкільників.

Особливої уваги заслуговують бесіди-концерти, які можна проводити в укритті. Метою організації такого виду музично-просвітницької діяльності є поглиблення та закріплення музичних вражень, отриманих дітьми на музичних заняттях. Такі враження емоційно та духовно збагачують дошкільнят, надають їм впевненості у власних силах, розвивають основи музично-естетичної культури.

Плануючи музичне заняття, педагог продумує змістовий контент бесіди, враховуючи вікові особливості, музичні інтереси дітей, емоційно-психологічний стан дошкільників. Зміст і тематика визначається в процесі планування та організації музичного заняття.

Наприклад, педагог планує організувати бесіду-концерт за визначеною музичною темою. Для цього йому необхідно підібрати відповідний музичний матеріал. Такі можливості розширюють сучасні технології мультимедіа, які допомагають розвитку творчих задатків та інтелектуальних здібностей дитини дошкільного віку [2].

Ми звернули увагу на те, що ефективними інструментами музичного виховання в закладах дошкільної освіти виступають бесіди-концерти про вітчизняних композиторів, сучасних виконавців, музичні інструменти, жанри музики та інші напрями сучасного музичного мистецтва.

Визначаючи особливості організації музичних занять під час воєнного стану, наголошуємо на використанні інноваційних педагогічних технологій сучасними педагогами.

Виховувати творчу, активну особистість, яка здатна самостійно приймати рішення та відповідати на свій вибір, шукати нестандартні шляхи вирішення поставлених завдань – основна мета сучасного педагога.

У цьому контексті зазначимо, що педагогічна інноватика передбачає активне використання такої ефективної технології як мультимедіа, яка дозволяє

одночасно застосовувати різні форми пізнання інформації, зокрема: використання аудіо- та відео-матеріалів, інтеграцію різних видів діяльності дошкільників. Це дозволяє говорити про інтерактивність проведення музичних занять та можливості реалізації музичного-естетичного контенту під час воєнного стану.

Однією із інноваційних технологій, що використовують творчі педагоги, виступає квест, де ігрові пригоди у вигляді загадок-ключів допомагають дітям творчо вирішувати поставлені завдання, розвивають ініціативність і самостійність. Отримуючи мотивацію в пізнавальній сфері, дошкільники активно виявляють лідерські та творчі здібності в колективній пошуковій діяльності.

Отже, інноваційні педагогічні технології, які використовують педагоги на музичних заняттях, формують у дошкільнят діалогічні вміння, основи творчого пошуку, духовно-моральні риси, що виступають важливими компонентами гармонійного розвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Основа, 2014. 176 с.
2. Крутій К. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію. *Дошкільне виховання*. 2018. № 7. С. 3.
3. Малашевська І.А., Демидова С.К.. Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку „Веселкова музикотерапія“ Тернопіль: Мандрівець, 2016. 44 с.

Аліна ЧЕБОТАРЬОВА
здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Галина ШКЛЯЄВА
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ДУХОВНО-МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПОГЛЯД

Обговорення проблематики дитинства, виховання щасливої цілісної особистості у реаліях сучасного життя активізують зусилля науковців, педагогів-практиків і здобувачів освіти висвітлити масштабну соціокультурну та психолого-педагогічну проблему сучасної освіти, об'єднатися задля створення необхідної комунікативної ситуації, у форматі якої можлива фахова педагогічна діяльність.

Духовно-моральну культуру особистості ми розглядаємо в контексті інноваційного підходу щодо розвитку сучасної освіти з позицій:

- передбачення нестандартних ситуацій, подій, а також розвиток вмінь вирішувати ці ситуації та події, пов'язувати минуле з сьогоденням і майбутнім, оцінювати наслідки власного вибору, подій і рішень, знаходити альтернативні шляхи розв'язання проблем і нести відповідальність;

- причетності як здатності до співробітництва, міжкультурного діалогу, толерантності, емпатії, взаєморозуміння та соціально-культурного вміння спілкуватися з іншими. Основними принципами інноваційного погляду на духовно-моральну культуру особистості ми визначаємо: дослідження педагогічних проблем з позицій глобалізації системи освіти, дослідження людських цінностей і культур, аналіз і самостійний пошук вирішення реальних проблем людства, вивчення історії цивілізаційних змін.

Саме системний, культурологічно-ціннісний, проблемно-історичний та синергетичний підходи дозволять активізувати мислення та діалогічну взаємодію полікультурної спрямованості сучасної системи освіти. У цьому контексті зазначимо, що заклад вищої освіти, в якому ми навчаємось, активно розробляє освітні програми, які структуровані на принципах інтеграції з впровадженням інноваційних, педагогічних та освітньо-виховних технологій (strategies).

Так освітньо-професійна програма спеціальності 012 Дошкільна освіта ґрунтується на партнерському діалозі, спільній дослідницько-пошуковій діяльності викладачів і студентів, суб'єкт-суб'єктній взаємодії та творчості.

Зазначимо, що навчання впродовж всього життя, самовдосконалення та саморозвиток, мобільність та взаємопроникнення складають основу духовно-моральних цінностей особистості, де інтегровані курси, єдині тематичні блоки, глобальне мислення здобувачів освіти набувають важливого значення. У цьому аспекті доцільно звернути увагу на синхронізацію процесу навчання та виявлення зв'язків між окремими елементами змісту освіти. Також особливої уваги заслуговує гармонізація освітнього процесу як інноваційний елемент несумірних та сумірних компонентів засвоєння змісту навчального матеріалу.

В Обласному коледжі „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка“ Полтавської обласної ради активно впроваджуються міжпредметні курси та міжпредметні зв'язки, що мають тематичну єдність, в основі якої лежить єдиний підхід до дослідницьких проєктів і наукових пошуків. При цьому зазначимо, що спільність науково-дослідних розробок

ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії та рівності всіх учасників освітнього процесу.

Виклики сучасного життя впливають на освіту та пов'язані з розв'язанням концептуальних проблем, які лежать в основі формування загальнолюдської свідомості, а саме: культура, зміни, взаємозалежність, нужда і голод, конфлікти. У контексті інноваційних змін, що відбуваються в духовно-моральній свідомості особистості, доцільно розглянути роль педагога вищої школи як суб'єкта впровадження нововведень та носія духовно-моральних цінностей.

Поряд із виконанням основних функціональних завдань педагогічної діяльності, викладач вищої освіти має вміння запропоновувати вирішення новітніх проблем, надати нові ідеї, поставити інноваційні цілі. Таким чином, сучасні реалії вимагають звертати значну увагу на важливість постійного самовдосконалення та самоосвіти особистості.

Говорячи про духовно-моральну культуру особистості, ми зосередились на важливості організації групової взаємодії в світлі забезпечення рівної участі всіх учасників освітнього процесу.

Отже, виявляти доброзичливу реакцію на висловлювання та знаходити компроміс або принципово новий підхід до вирішення проблеми є важливою умовою того, що сучасний педагог має мислити глобально, бачити світ у всій його різноманітності, цікавитись культурами інших народів світу, отже, бути орієнтованим на майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долішній Б., Куценко В. Ринок освітніх послуг: основні тенденції та шляхи модернізації. Україна: аспекти праці. 2019. ґ 8. С. 28-34.
2. Козлов Д. Формування управлінської компетентності майбутнього викладача вищої школи: зарубіжний досвід. *Вища освіта України*. 2019. № 4. С. 56-5

Марина БОНДАРЕНКО

здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Галина ШКЛЯЄВА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ

Сучасні виклики в сфері дошкільної освіти мають скорегувати діяльність освітян і суспільства, що допоможе зберегти науковий і освітній потенціал нашої держави.

Актуальними виступають виклики полікультурного погляду на світ, глобальне усвідомлення стану планети, міжкультурної грамотності, усвідомлення динаміки змін світових процесів, а також, можливостей свідомого вибору та наслідків здійсненого людиною такого вибору.

Розглядаючи освіту як могутній чинник розвитку духовної культури народу, відтворенням інтелектуальних і продуктивних сил нашого суспільства, ми звернули увагу на активну позицію кожної особистості, людини, яка відповідає за власне життя і поважає життя інших.

У цьому контексті готовність майбутніх педагогів до впровадження педагогічних інновацій відіграє провідну роль. Роль педагогічної інноватики ми

розглядаємо з позицій сучасних викликів і трансформаційних змін у системі освіти та як базове підґрунтя гуманістично-ціннісного перетворення світу.

Отже, впровадження інновацій в сучасну освіту спрямоване на вирішення глобальних проблем людства, збереження національної ідентичності та виховання національно-патріотичних почуттів.

Зазначене вище дозволяє нам розглядати педагогічні інновації як реально існуючий об'єкт пізнання, перетворення та захисту. Людина як частина цього світу має бути захищеною та гармонійно вписатися в систему взаємозв'язків соціально-культурного, економічно-політичного та суспільно-екологічного життя.

У цьому контексті зазначимо, що розуміння педагогічних інновацій ґрунтується на переході людини від несвідомого пристосування до світу, характерного для традиційної системи освіти, до свідомого передбачення, що забезпечується інноваційним підходом.

Аналіз результатів готовності майбутніх педагогів до впровадження інноваційних технологій в освіту показав позитивну динаміку щодо збільшення активності майбутніх педагогів до впровадження інновацій в дошкільну освіту.

У процесі опитування майбутніх педагогів щодо готовності впроваджувати інноваційні педагогічні технології в практичну діяльність ми спирались на основні педагогічні принципи:

- особистісно-орієнтованого підходу;
- врахування особливостей психічних процесів і мотиваційної сфери;
- систематичності та поступового засвоєння елементів нових професійних знань, умінь і навичок як підґрунтя готовності до педагогічної інноватики;
- міцності та доступності вивчення сучасних інноваційних технологій в освіті;
- самостійності та ініціативності;
- використання дидактичних ігор, ігрових методів і дидактичних засобів;

- зміни різних видів діяльності як метод активізації інноваційного потенціалу [1].

У цьому контексті зазначимо методи, які були використані нами у практичній роботі з дошкільнятами – це наочні, словесні та практичні методи, проте вони мають свої інноваційні особливості. Кожен запропонований метод ґрунтувався на емоційно-психологічному настрої, був спрямований на внутрішній світ дитини та емоційне спілкування, яке носить емоційно-забарвлений характер суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Дидактичні ігри, що сприяють розвитку асоціативного мислення, креативності, творчої фантазії, уяви, здатності до інновацій, активно використовувались разом з інтегрованим підходом щодо різних видів діяльності дошкільників.

Інтеграція в цьому аспекті забезпечувала системний і планомірний розвиток особистості у процесі проведення занять, розваг, самостійної діяльності дошкільників з орієнтацією на систематичне, комплексне виховання дошкільників [2].

Отже, педагогічні можливості впровадження інноваційних технологій ґрунтуються на емоційній насиченості пізнавального матеріалу, забезпеченні емоційно-психологічного комфорту на заняття (створення так званого „емоційного середовища”), свободі вибору різних видів ігрової діяльності, особистісно-орієнтованого підходу до інтересів кожної дитини, активізації творчого самовираження дітей дошкільного віку (рис. 1).

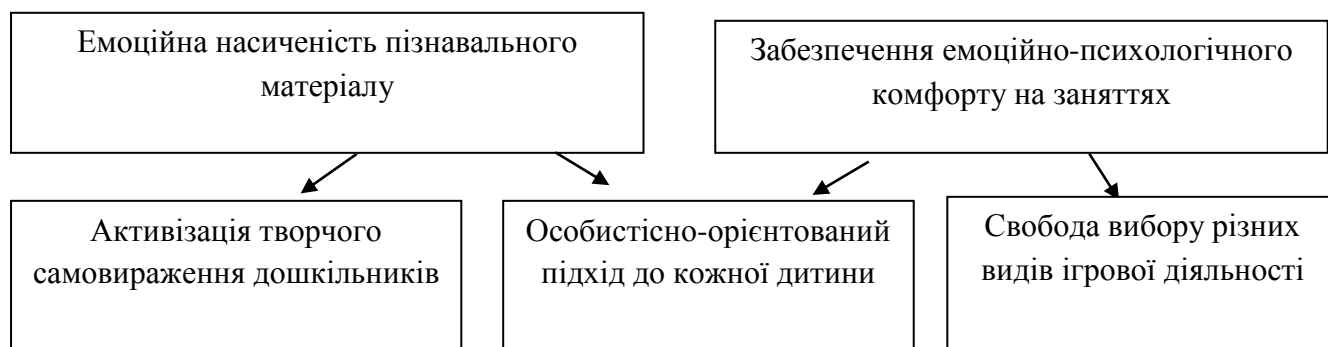

Рисунок 1. Педагогічні можливості впровадження інноваційних технологій

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти України. *Дошкільне виховання*. 2021.
2. Біла І.М. Психологія дитячої творчості. Київ, 2014. 137 с.
3. Дудник Н.З. Сучасні технології дошкільного виховання: навчально-методичний посібник (курс лекцій). Дрогобич, 2018. 208 с.

Алла АКРУ

здобувач вищої освіти

освітнього ступеня „Бакалавр“

*Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія*

імені А.С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук

Науковий керівник: Галина ШКЛЯЄВА

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки,

психології та дошкільної освіти

*Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія*

імені А. С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук

СОЦІОКУЛЬТУРНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз теоретичних джерел з основ формування соціокультурної компетентності дітей дошкільного віку дозволив з'ясувати феноменологічну сутність поняття „соціокультурна компетентність”. „Соціокультурну компетентність” науковці розглядають як ціннісне ставлення до загальнолюдської та національної культури, яке базується на прагненні до

діалогу з іншими культурами та народами (міжкультурна або полікультурна взаємодія), можливості і готовності використовувати загальнокультурний потенціал знань у процесі вирішення соціально-комунікативної взаємодії [1].

Ґрунтуючись на визначенні соціокультурної компетентності, слід зазначити, що визначений феномен виступає важливим фактором соціалізації особистості. Аналіз наукових джерел щодо формування соціокультурної компетентності дитини дошкільного віку довів, що становлення соціальної ролі особистості дитини в суспільному житті досягається тільки у соціальній взаємодії та засвоєнні соціокультурних цінностей. Науковцями доведено, що соціокультурна компетентність особистості пов'язана з її розвитком і становленням. У цьому аспекті доцільно розглядати розвиток і становлення як усвідомлення дитиною власного „Я” в суспільстві. Такий аспект вивчення вчені пов'язують із самореалізацією та самосвідомістю особистості [2].

Нами встановлено взаємозв'язок соціокультурної компетентності з усвідомленим сприйняттям цінностей (особистісних і загальнокультурних), що безпосередньо впливає на поведінку та взаємні стосунки. Саме цінності визначають поведінковий аспект діяльності особистості та впливають на конструювання міжособистісної взаємодії. Соціокультурні компетентності дитини дошкільного віку виявляються в ігровій та інших видах діяльності, вони проявляються в конкретних діях дитини та дають можливість свідомо регулювати власну поведінку. Виявляючись в діяльності, поведінці та вчинках, соціокультурна компетентність пов'язує особистісний, соціальний і культурний досвід дитини. У цьому контексті особистісний та соціально-культурний досвід визначається ціннісними орієнтаціями, нормами та поведінкою дитини. Дотримуючись думки О. Жежери, соціокультурна компетентність характеризує особистісні якості та „визначає ціннісні орієнтації особистості, сприяє їх формуванню та становленню, є сферою їх практичної реалізації“ [3]

Структурними елементами соціокультурної компетентності виступають: когнітивний, мотиваційно-ціннісний та поведінковий. Когнітивний компонент пов'язаний із знаннями щодо історії, культури, релігійних уявлень, він

уособлює знання національних традицій, звичаїв, норм і правил поведінки, регулює міжособистісну взаємодію та лежить в основі етикетних вимог стосовно конкретного суспільства. Мотиваційно-ціннісний ґрунтується на мотивах, які лежать в основі організації діяльності, міжсуб'єктної взаємодії. Мотиви регулюються цінностями культурного життя та особистісними цінностями людини (гуманне ставлення до оточення, толерантність, визнання людини найвищою цінністю суспільного життя). Поведінковий компонент пов'язаний із діяльністю, яка регулює поведінку людини, передбачає здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, діалогу, діалогічної культури в ситуаціях міжособистісного спілкування.

Таким чином, формування соціокультурної компетентності дітей дошкільного віку доцільно здійснювати на основі принципу культуровідповідності з врахуванням вікових особливостей дітей. Це передбачає ретельний добір використовуваних матеріалів, де пізнавальний контент визначається ціннісним культурологічним змістом. Саме культурологічний матеріал, який відповідає природі та віковим особливостям дошкільників має величезний потенціал інтелектуального та культурного становлення особистості дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барбіна Є.С. Ідеї загальнолюдського виховання в поглядах вітчизняних педагогів. Гуманізація освіти: навчально-методичний посібник. Херсон: Айлант, 2008. 52 с.
2. Дідур Н.А. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки : дис. канд. пед. наук. Чернігів, 2019. 310 с.
3. Жежера О.А. Соціокультурна компетентність: від сутності до технології формування. URL: www.sworld.com.ua/konfer30/894.pdf (дата звертання 20.10.2024).

Олена ДАНИЛЕНКО
здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Галина ШКЛЯЄВА
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сучасний заклад дошкільної освіти виступає дієвим інститутом розвитку творчої особистості, де музичні заняття є ефективним засобом становлення музично-естетичного смаку дитини. Саме в закладі дошкільної освіти відбувається формування та розвиток особистості, створюється розвивальне освітнє середовище, пропонуються професійно якісні освітні послуги, використовуються новітні педагогічні технології. Зазначене вище дає можливість говорити про забезпечення ефективної організації музично-естетичного виховання дошкільників.

Від природи кожна дитина має творчі задатки, інтереси, нахили, здібності. У нормативно-законодавчих документах нашої держави метою музичного виховання дітей дошкільного віку є „виховання гармонійно розвинутої, естетично й творчо спрямованої особистості дитини під впливом цінностей українського і світового музичного мистецтва, розвиток загальної

музикальності, здібностей музичного виконавства і творчості, формування елементарних основ музичної культури, домірної вікові музичної компетенції“ [1].

У цьому контексті зазначимо, що змістова складова музично-педагогічної роботи з дошкільниками конкретизується відповідно віку дошкільників і організується за видами музичної діяльності з орієнтацією на чинні комплексні та парціальні програми. Кожен вид музичної діяльності, зокрема: співи, слухання музики, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах, музична творчість (у рухах і пластиці, пісенна, творче музикування) виступають як конкретизовані завдання музичного виховання дошкільників.

Відповідно меті музичного виховання педагог підбирає музичний репертуар, що допомагає реалізувати зміст музичної роботи з дітьми.

Отже, музичне заняття виступає основною організаційною формою знайомства дитини зі світом музичного мистецтва, воно має ефективні можливості педагогічного впливу на почуття та духовний світ дитини.

Саме на музичному занятті дитині надається можливість пограти на музичних інструментах, спробувати себе в ролі виконавця музичного твору або співака. Безумовно, зазначений контент дозволяє розглядати музичне заняття як ефективний інструмент розвитку творчої уяви, музичної фантазії, самостійності дошкільника, що активно сприяє самовираженню та розвитку музичних здібностей дитини.

Музика як вид мистецтва наділена чудовою можливістю розвитку мислення, пам'яті, фантазії, уяви та самостійності, що активно впливає на формування творчої особистості та розвиток музичних здібностей.

Слід звернути увагу на думку та науковий досвід К. Крутій. Вчена визначає музичне заняття основою творчого потенційного розвитку особистості дитини саме тому, що воно „відіграє інтегруючу роль та визначає цілі, зміст, методи та засоби навчання, а також педагогічну взаємодію музичного керівника і дітей“ [2].

Музичний працівник як кваліфікований педагог впливає на музичні смаки, емоційні почуття, бажання дітей музикувати, активно реагувати на музичне мистецтво, що безпосередньо впливає на розвиток музичних здібностей дошкільників.

Ґрунтуючись на розумінні того, що процес організації музичного заняття складний та інтегрований за змістом, доцільно визначати освітні завдання як активний інтерес дітей до музичного мистецтва та потенційна можливість прищеплення музично-естетичної культури [3].

Отже, визначене вище дає можливість узагальнити наукові пошуки щодо важливості музичного заняття та його впливу на розвиток музичних здібностей дошкільників. Інтегруючи різні види музичної діяльності, педагог розвиває творчі та музичні здібності дітей, виховує музично-естетичні почуття та формує духовну культуру особистості.

Саме на музичних заняттях у закладі дошкільної освіти дошкільник знайомиться з різними видами музичного мистецтва та естетичними можливостями музики. Можемо із впевненістю стверджувати, що саме на заняттях з музичного виховання відбувається становлення світоглядних позицій особистості, формуються естетичні смаки та інтереси, розвиваються творчі здібності та виховується культура особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти України. *Дошкільне виховання*. 2021.
2. Крутій К. Термінологічне поле музичного заняття в дошкільному навчальному закладі. *Музичний керівник*. 2015. № 11. С. 4–8.
3. Лист МОН України „Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах“, № 1/9-454 від 02.09.2016 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.kr-admin.gov.ua> (дата звернення 20.10.2024).

Юлія КОРОБКО

*старший викладач кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

МІОФУНКЦІОНАЛЬНА ТЕРАПІЯ, ЯК МЕТОД КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Прогресивні дослідження в галузі корекції мовлення дітей дошкільного віку доводять, що у ХХІ столітті змінюється сучасне покоління як внутрішньо, так і зовнішньо.

Змістилися не тільки вікові мовленнєві норми і стандарти, а й ускладнилися патології будови мовного апарату дитини. Все це призводить до затяжної корекції мовлення дітей, до включення різних напрямків медичної сфери в індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами, а саме лікарів – ортодонтів, мануальних терапевтів, реабілітологів, гнатологів та міотерапевтів.

На допомогу логопедам, дефектологам, мовленнєвим терапевтам з'явився метод міофункціональної терапії, який виокремився у окремий напрям комплексної корекції мовлення.

Отже, що таке міофункціональні порушення?

Міофункціональні порушення це відхилення в роботі м'язів мовного апарату, які впливають на такі функції, як дихання, жування, ковтання та мовлення.

Причини міофункціональних порушень у дітей дошкільного віку:

1. шкідливі звички, такі як смоктання пальця, соски, підкладання кулака під щоки в період сну,
2. порушення носового дихання (наприклад, через аденоїди, поліпи),

3. проблеми з формуванням прикусу або вроджені аномалії,
4. пізнє введення в раціон дитини твердої їжі (перебивання їжі через блендер, вживання пюре, рідких каш та супів),
5. використання з раннього віку соски, штучне вигодовування або навпаки довготривале грудне вигодовування (до 2-3 років)
6. звуження верхньої щелепи (призводить часте смоктання пюре, неправильне пиття соків та води з трубочки)

Для відновлення правильного прикусу та формування мовлення дитини дошкільного віку в комплексній корекції застосовують міофункціональну терапію - це спеціальні вправи, які спрямовані на нормалізацію функцій м'язів, відновлення їх функціонування і правильне їх використання.

Історія вивчення міофункціональних порушень бере початок у середині ХХ століття. Першопрохідцями стали стоматологи, логопеди та ортоданти, які почали помічати зв'язок між неправильною функцією ротових м'язів та проблемами з прикусом, звуковимовою і асиметрією зовнішності людини.

Значний внесок у розвиток цього напрямку зробили такі вчені, як Енріке Моро, Джон Мю, П'єр Фушар, Д. Кесслінг та Ф.Френкель, Деніел Гарбер.

Сучасна міофункціональна терапія розвивалася під впливом міждисциплінарних підходів, які поєднують дослідження в галузі логопедії, ортодонтії, фізіотерапії і педіатрії. Важливу роль у вивченні цих порушень відіграли логопеди та спеціалісти з орально-моторної терапії, які досліджували, як зміна роботи м'язів впливає на функціональні аспекти дихання, жування, ковтання і мовлення.

Впроваджує міофункціональну терапію в корекційну роботу з дітьми з особливими освітніми потребам міотерапевт або міотренер. Це фахівець, який займається лікуванням, відновленням правильної функції м'язів через зняття спазмів, усунення м'язового болю та напруження. Він працює з різними методами, такими як масаж, м'язові розтяжки, спеціальні вправи та інші техніки, спрямовані на нормалізацію м'язового тону та поліпшення роботи м'язів мовного апарату людини.

Міотерапевт може працювати і з дорослими людьми, але ефективність використання методу міофункціональної терапії доведена з дітьми до 12-14 років. Далі відбувається окостеніння зубно-щелепного апарату і це ускладнює процес відновлення м'язового тону. Починається використання ортодонтичних пристроїв, пластин, брекетів тощо. Робота міотерапевта комплексна, структурована і спирається на ортодонтичні протоколи лікування.

Міофункціональна корекція для дітей з порушеннями мовлення має велике значення для розвитку їхнього здоров'я, загального благополуччя та темпів відновлення організму. Вона спрямована на усунення неправильних функцій м'язів ротової порожнини і обличчя, що може впливати на багато аспектів життя дитини.

Основні переваги та значення міофункціональної корекції для дітей такі:

- правильний розвиток прикусу та зубощелепної системи;
- покращення усіх сторін мовлення;
- корекція дихання;
- покращення процесів жування і ковтання;
- профілактика порушень постави та болю у шиї/спині;
- зниження стресу та покращення якості життя.

Виходячи з вищевикладеного, можна сказати, що міофункціональний терапевт - це перспективна і потрібна професія, яка об'єднує знання з медицини, логопедії, стоматології та фізіотерапії, а також відповідає на актуальні запити сучасного суспільства. Це дійсно професія майбутнього, яка набуває все більшої актуальності, оскільки підхід до здоров'я людей стає дедалі більш міждисциплінарним та багатофункціональним.

Олена БРОВАТА
старший викладач кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

СУЧАСНІ НАПРЯМИ ДИТЯЧОГО ФІТНЕСУ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дитячий фітнес – це оздоровчий вид фізичної культури, який направлений на фізичний розвиток та організацію цікавого та корисного дозвілля дитини.

Фітнес для дошкільнят – не тільки добре продумана дитяча фізкультура у формі оздоровчих занять, завдяки яким у дітей виробляються правильні стереотипи у виконанні рухів, а й напрям, який формує у дітей життєво важливі рухові уміння та навички.

Напрями дитячого фітнесу – це не лише ефективний набір вправ, а насамперед яскравий приклад формування у дітей мотивації до занять фізичною культурою та спортом.

5 причин, чому потрібно використовувати напрями дитячого фітнесу в освітньому процесі:

1. Формує здоров'язберезувальну та рухову компетентність.
2. Сприяє зміцненню опорно-рухового апарату дитини: формується правильна постава, зміцнюються м'язи гомілки та стопи, розвивається координація рухів.
3. Легкі та динамічні вправи у комплексах дитячого фітнесу зміцнюють дихальну, серцево-судинну системи дитячого організму, покращують обмін речовин.

4. Покращує опірність дитячого організму до ГРВІ та зміцнює імунітет.
5. Ігровий фітнес сприяє розвитку рухових якостей.

Сьогодні активно увійшли в освітній процес закладів дошкільної освіти та центрів для дітей дошкільного віку такі напрями як: дитяча хореографія, лого-аеробіка, фітбол-гімнастика, степ-аеробіка, аква-аеробіка, BABY-GAMES, FIRST-STEP.

Ефективним та корисним є новий напрям дитячого фітнесу – слайд-аеробіка. Слайд – аеробіка – це програма різнобічної фізичної підготовки на основі латеральних (бічних) рухів ногами, запозичених із ковзанярського, лижного спорту та фігурного катання.

Слайд – аеробіка (slide - ковзання) є одним з варіантів силової аеробіки. Поєднує в собі силові та аеробні навантаження. З'явилася вона в 90-х роках 20-го сторіччя. Розробили її фахівці компанії Reebok.

Під час занять слайд-аеробікою відбувається посилене навантаження на внутрішні та зовнішні поверхні стегон, що досягається за рахунок бічних рухів ногами. Також даний напрям фітнесу, вправляє дітей у виконанні певних елементів спортивних вправ.

Обладнання для занять слайд-аеробікою просте:

- спеціальна слайд-дошка – довжина 1,5 м, ширина - 05 м, поверхня виготовляється зі спеціального гумового полімеру, що забезпечує плавне ковзання, краї дошки фіксуються обмежувачами для гальмування або відштовхування;
- спеціально пошиті синтетичні чохли (бахіли), що одягаються на спортивне взуття.

На перший погляд слайд-аеробіка може здатися простим і кумедним заняттям, але насправді це велике навантаження на м'язи ніг, уміння постійно тримати рівновагу, та не збиватися з ритму.

Заняття слайд-аеробікою – це перш за все рух та витрата енергії. Також, під час тренувань активно працює серцевий м'яз, завдяки якому скорочується ризик розвитку серцево-судинної патології і покращується тонус судин.

Систематичні заняття сприяють розвитку витривалості, спритності та покращують координацію рухів, що є хорошою передумовою для навчання вправам спортивного характеру, таким як ходьба на лижах, катання на ковзанах.

Ось кілька базових вправ для початківців, які підходять дітям:

1. Ковзання в сторони

Мета: розвиток координації та тренування м'язів ніг.

Виконання: діти стають на слайд-коврик, ставлять руки на пояс і ковзають у сторони (право-ліво) протягом 1-2 хвилин. Рухи мають бути плавними, без різких ривків.

2. Ковзання з підніманням колін

Мета: покращення рівноваги, зміцнення м'язів ніг і стегон.

Виконання: при ковзанні в сторону кожен раз піднімають коліно вгору, чергуючи ноги. Це можна робити в повільному темпі, щоб дитина навчилася тримати баланс.

3. Випади з ковзанням

Мета: зміцнення м'язів ніг та сідниць.

Виконання: дитина ковзає правою ногою в бік, роблячи випад, а потім повертається у вихідну позицію. Потім те саме повторює лівою ногою.

4. Ковзання вперед-назад

Мета: тренування спритності та координації.

Виконання: початкова позиція — ноги разом. Дитина ковзає вперед однією ногою, а інша залишається на місці, потім повертається назад і змінює ногу.

5. Стрибки з ковзанням

Мета: розвиток витривалості та координації.

Виконання: дитина робить невеликий стрибок, потім ковзає в сторону і знову стрибає. Стрибки варто чергувати з ковзанням праворуч і ліворуч.

6. Підйоми рук під час ковзання

Мета: удосконалення координації рук і ніг.

Виконання: під час ковзання дитина піднімає руки над головою, а при поверненні в центр опускає їх уздовж тіла.

Під час занять слайд-аеробікою потрібно дотримуватися порад лікарів та дотримуватися правил безпеки. Не рекомендується займатися на слайдері дітям, які мають захворювання хребта або опорно-рухового апарату.

Поради для безпечного виконання вправ:

Використовуйте зручне взуття або спеціальні слайд-шкарпетки для ковзання.

Стежте, щоб діти не ковзали занадто швидко, аби уникнути травм.

Зробіть розминку перед початком занять, щоб підготувати м'язи та суглоби до вправ.

Ці базові вправи допоможуть дітям освоїти основи слайд-аеробіки, розвинути фізичну форму та покращити загальний рівень координації та рівноваги.

Отже, сучасні напрями фітнес - технологій є хорошим підґрунтям для занять спортом та формують у дітей передшкільного віку здоров'язбережувальну та рухову компетентність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляк Ю. Теоретико-методичні основи оздоровчого фітнесу : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2018. 208 с.
2. Ленська Т.Г. Оздоровчий фітнес: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2011. 228 с.

Вікторія МАЦЬКО
викладач циклової комісії
фахових методик дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Таїсія ДОРОШЕНКО
викладач циклової комісії
фахових методик дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ВИКОРИСТАННЯ КІНЕТИЧНОГО ПІСКУ В РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

На сьогоднішній день в роботі з дітьми дошкільного віку широко використовуються інноваційні техніки, методи та матеріали. Одним із популярних методів є пісочна терапія. Ще вчора в якості матеріалу для ліплення використовували пластилін або глину, а сьогодні у всіх на вустах кінетичний пісок для дітей. Цей так званий пісок винайшли шведські вчені. Він володіє високою пластичністю і рухливістю, тому використовується переважно дітьми в якості забави. Крім цього, є і засобом розвитку різних здібностей у малюків.

Кінетичний пісок – це матеріал для ліплення, розсипаний по рівній поверхні, він не розпадається на частини, а лежить, як зв’язкова маса. На дотик він, як пісок з морського узбережжя, легко збирається в купу і при цьому не залишає на поверхні слідів. Крім цього, не боїться води, тобто, після просушування відновлює свої унікальні здібності.

Такий пісок – це один з найпопулярніших матеріалів для малюків молодшого шкільного та дошкільного віку, це новітня технологія в методиках розвитку дитини. Не слід хвилюватися, що цей матеріал становить небезпеку для малюків.. Його основу становить хороший кварцовий пісок і невелика кількість добавки E900 (2 %). Після змішування з останньої пісок повністю змінює свої властивості, не висихає і не липне до рук. Завдяки спеціальним полімерним волокнам, які утримують піщинки на однаковій відстані один від одного, може здатися, що живий пісок пливе. Добавка ж не шкодить ні дітям, ні дорослим. Добавка E900 застосовується в харчовій промисловості для зниження піноутворення в рідині. Її використання допускається у всіх країнах світу. З такого піску дитина може виготовити будь які фігурки.

Звичайно, на заняттях з образотворчої діяльності він не може повністю замінити роботу з глиною, тістом та пластиліном, але може бути використаний як інноваційний матеріал на певних видах діяльності.

Доцільно використовувати пісок і вдома, під час ігрової діяльності. Малюк може самостійно зосередитися та проявити свої творчі здібності. Корисно давати такі ігри перед сном – це дуже заспокоює та розслабляє нервову систему дитини особливо у наш час. Місце для ігор з кінетичним піском слід облаштувати з різними природними матеріалами, формочками, маленькими іграшками, зубочистками, паличками (або інший підручний матеріал, яким можна писати/малювати).

В ЗДО ігрову діяльність з піском можна організовувати під час самостійно- художньої діяльності, в повсякденній роботі та на прогулянці. Діти можуть грати в кондитерів, будівельників тощо. У пригоді вихователю стануть і звичайні пластмасові підноси, які можна застосовувати для індивідуальної або групової роботи.

Ігри з кінетичним піском здатні надовго зайняти дитину, адже він м'який, пористий, легко ліпиться. В піску можна розігрувати сюжетні ігри. Ставити будиночки, які до того можна розмалювати на свій смак, заселяти тваринами і

фігурками. Це дає надзвичайний терапевтичний ефект. Насправді, ігор можна придумати безліч.

Ігри з піском можна продовжувати доки вистачить бажання та фантазії. Використання такого піску розвиває дрібну моторику пальців, що є ефективним методом підготовки до навчання в школі. Такий пісок має багато переваг перед традиційними матеріалами:

- м'яка консистенція;
- безпечний для дітей;
- плинність і рухливість зберігається до 3 років.
- Пісок не засихає і не вимагає змочування для формування;
- відсутність сприятливого середовища для розмноження мікробів;
- у разі забруднення легко промивається, після чого відновлює свої унікальні здібності;
- розсипаний пісок краще збирається невеликою грудкою – вона прилипає до нього, ніби залізо до магніту.

Кінетичний пісок рекомендований до використання для дітей з трьох років, але якщо дитина пізнає світ вже в один рік то забороняти такий матеріал для ігор не доречно, необхідно лише наглядати за дитиною. Пісок заспокоює і займає дитину. Гарно розвиває моторику і уяву. творчі та когнітивні навички. Пісок пластичний, приємний і вологий, як морський пісок з ним так цікаво та просто грати. Граючи з ним, діти стають просто щасливими!

Психологи довели, що ігри з піском надають позитивний вплив на психіку дитини, знімають стрес, який є причиною захворювання нервової системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Консультація на тему: „Переваги використання кінетичного піску в днз “. <https://naurok.com.ua/konsultaciya-na-temu-perevagi-vikoristannya-kinetichnogo-pisku-v-dnz-137173.html> (дата звернення 25.10.24)
2. „Що таке кінетичний пісок і як його зробити своїми руками“

URL <https://vseosvita.ua/library/embed/01006u7e-1b53.docx.html> (дата звернення 25.10.24)

3. Що таке кінетичний пісок, чи безпечний він для дітей і як ним користуватися? URL <https://neuron-toys.com/uk/shho-take-kinetichnij-pisok-chi-bezpechnij-vin-dlya-ditej-i-yak-nim-koristuvatisya/> (дата звернення 25.10.)

Таїсія ДОРОШЕНКО

*викладач циклової комісії
фахових методик дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

Вікторія МАЦЬКО

*викладач циклової комісії
фахових методик дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одне з основних завдань дошкільної діяльності є розвиток творчої особистості дитини. Саме це і є головною метою дошкільної освіти підкресленою Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні. Дитина повинна бути активною, вміло спостерігати світ довкола неї, отримувати певну інформацію і її змінювати, створювати моделі вирішення певних ситуацій. Тоді людство не перетвориться на сукупність бездумних виконавців чиєїсь волі, а

цивілізація почне рухатися уперед на своєму шляху до прогресу. Саме творчі люди дають поштовх до розвитку суспільства.

На етапі дошкільного дитинства виникають перші творчі прояви особистості. Це можна побачити у постійних запитаннях дитини, у її прагненнях до перевтілення в іграх. Проблема розвитку творчо спрямованої особистості дошкільника має різні аспекти. Творчо спрямованій особистості характерні: активність, рішучість, присутність певних нахилів, здібностей, інтересів, інтерес до навколишньої дійсності, можливість помічати, співпереживати, відшукувати нове, мати сумніви й шукати шляхи рішень, отримувати задоволення від результату й самого процесу творення. Найчастіше розглядаються аспекти розвитку творчих здібностей.

Психологи та педагоги мають щодо цього різні погляди. Одні говорять про сумніви щодо наявності творчих здібностей у дітей дошкільного віку та можливість їхнього розвитку на даному віковому етапі. Інші, навпаки вважають обдарованими та талановитими від природи кожного малюка, стверджуючи, що всі діти обдаровані в тій чи іншій галузі, а от бездарність дитини є наслідком бездарного виховного впливу з боку дорослих.

Важливим аспектом є також виховання морально-виховних якостей, розвиток емоційної сфери та набуття дошкільниками певних знань, умінь і навичок, необхідних для прояву творчого потенціалу. Саме ці знання уміння й навички являються певними інструментами втілення дитячих творчих задумів.

Дослідники вважають, що методики стимулювання дитячої творчості не завжди допомагають оцінити динаміку творчості, виявити такі приховані резерви творчості. Кожна людина володіє творчими здібностями, має інтелект, але міра творчих здібностей різна. Практики у своїй роботі спираються на методики, які допомагають визначити цю міру. Використання методик допомагає знизити психологічну інертність дітей. сприяє розвитку інтелекту та творчих здібностей.

Саме на практиці використовують методику Глена Домана та І.А. Сікорського. Ці методики спрямовані не на розвиток однієї якоїсь функції,

а у комплексі розвивають усі пізнавальні процеси. Завдання прості, але мають різні варіанти, щоб їх вирішити і підібрані з урахуванням вікових особливостей. Питання раннього інтелектуального розвитку дітей займався американський дитячий лікар і психолог, автор оригінальних технологій раннього навчання дітей Г. Доман. Саме він створив сучасну теорію та практичну програму, якою можуть користуватися не тільки педагоги а і батьки. За його переконаннями основи інтелекту людини закладаються у перші роки життя.

Тому цей період є вирішальним у житті людини. Г. Доман вказує на те, що ранній розвиток дитини має два аспекти: загальний розвиток навчання дитини в ранньому віці читання, математики, літератури, мистецтва, основ природничих наук. Учений виокремлює два важливі періоди в житті дитини: від народження до одного року, від одного року до п'яти років.

Єдина мета раннього розвитку- дитина повинна отримати таку освіту, яка б надала б глибокий розум і здорове тіло, виховала б її доброю та кмітливою. Якщо люди не мають фізичних вад то вони народжуються приблизно однаковими. На виховання покладається відповідальність за розподіл дітей на розумних і нерозумних, спокійних і агресивних. Будь-яка дитина, коли їй дати те, що необхідно і коли необхідно, виросте кмітливою і з твердим характером.

Глен Доман та його співробітники розробили оригінальні технології навчання дітей читання, математики, а також володіння енциклопедичними знаннями за цією технологією можна навчити дітей читанню з будь якого віку. В тому числі й найменших-починаючи з 6-7 місяців. Великий інтерес становить технологія Г.Домана, яка допомагає дати дитині енциклопедичні знання. Глен Доман вважає освіченість сумою трьох складових: здатність читати, виконувати математичні обчислення і запасу енциклопедичних знань.[2, с.5-6].

Кожна дитина може і повинна бути високоінтелектуальною і високоосвіченою. Автор оригінальних технологій радить усім дорослим, які мають відношення до виховання дітей, не забувати, що кожна дитина після народження має високий потенційний інтелект. Зазначена технологія та

методика Г. Домана тісно переплітаються з дослідженнями І.А. Сікорського – відомого педагога, психолога.

Саме його дослідження довели, що багато недоліків розумового розвитку дитини обумовлені першими місяцями і роками життя. Якщо інтелектуальне виховання дитини починається з моменту народження. То вона обов'язково стає освіченою людиною.

Перші 3 місяці життя для дитини складні, бо вона пристосовується до нових умов життя, використовуючи свої зовнішні органи чуття для пізнання. З 4-5 місяців дитина уважно спостерігає і сприймає зовнішні події, відчуває свій внутрішній світ. Показником інтелектуальної вихованості вважається уміння знайти в пам'яті за першою вимогою все, що раніше було отримано.

На інтелектуальний розвиток впливають внутрішні і зовнішні фактори. Зовнішні- оточуюча природа, сімейна атмосфера. Дорослі, які оточують дитину повинні спостерігати, оцінювати та розуміти дитину.

Внутрішніми факторами індивідуального розвитку є вроджена нервово-психічна організація дитини. Інтелектуальний розвиток знаходиться в тісному зв'язку із розвитком почуттів. Вони рано виводять дитину на шлях розумової праці, який забезпечить їй успіх інтелектуального розвитку.

Заслуги І.А. Сікорського у тому, що він створив нового типу виховання в основі якого лежать знання про психіку дитини, побудував моніторинг інтелектуального розвитку кожної дитини, зібрав інформацію про розвиток дитячої психіки, розробив педагогічні умови щодо інтелектуального розвитку.

Результати досліджень Г. Домана та І.А. Сікорського показали про необхідність побудови процесу навчання у відповідності до закономірностей психічної діяльності дитини та питання інтелектуального розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

За методикою визначають показники здібностей дитини дошкільного віку, що показують інтерес та уподобання дитини до певних видів предметів, виконання діяльності без труднощів, незвичайний підхід до простих завдань.

Сучасні вихователі повинні знати про велику відповідальність за створення оптимальних умов для розумового і соціального розвитку кожного вихованця. У використанні методик педагогам потрібно звернути увагу на коло інтересів і захоплень кожної дитини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артемова Л. Дидактичні ігри і вправи у дитячому садку. Київ: Нова книга, 2018. 40 с.
2. Буракова А. Педагогічні інновації в дошкільній освіті. *Дошкільне виховання*. 2020. №7. С.5-6.
3. Буркуна Н. Інноваційні технології-дошкільнятам. *Дошкільне виховання*. 2019. №5. С. 24-25.

Яна СЕЛІКОВА
*аспірантка кафедри
дошкільної педагогіки і психології
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
методист Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дошкільне дитинство є сенситивним періодом для розвитку базових соціально-емоційних навичок, які в подальшому становленні особистості є тією

основою, що сприяє формуванню соціально-емоційної компетентності [5].

У віці від трьох до шести років більшість дітей дошкільного віку роблять перехід від імпульсивних, егоїстичних малюків до відповідальних, соціально інтегрованих учнів початкової школи, які вже розуміють встановлені правила і уміють їх дотримуватися.

Період дошкільного дитинства характеризує бурхливий соціально-емоційний розвиток: у дошкільників активно формуються самосвідомість, самоконтроль, соціальні навички, соціальне мислення, розуміння емоцій та вміння їх регулювати.

Розвиток розумових здібностей та мови дошкільників створює нові можливості для дітей отримувати і систематизувати інформацію про власні та чужі емоції, соціальні очікування та соціальні ролі. Ці можливості розширюють здатність дітей дошкільного віку отримувати користь від соціально-емоційного навчання (далі — SEL) за підтримки дорослих [2, с. 272].

Формування соціально-поведінкових навичок вкрай важливо під час соціально-емоційного навчання дошкільнят. Навички соціальної взаємодії прогресують у дітей дошкільного віку від гри пліч-о-пліч у віці трьох років до спільної соціальної гри у віці п'яти-шести років, коли діти вже навчилися ділитися іграшками, ролями, співпрацювати, стримувати негативні та агресивні дії.

Під час гри дошкільники отримують знання про соціальні ролі та очікування, практикують спілкування, формують навички регуляції емоцій та вирішення проблем, що приносить когнітивну та емоційну користь [3, с. 615].

Американська дослідниця Карен Л. Бірман (Університет штату Пенсільванія, США) зазначає, що у сфері емоційного розуміння діти дошкільного віку починають з елементарного емоційного розрізнення емоцій у віці трьох років (щасливий-сумний/розлючений) і навчаються більш тонко розуміти відмінності емоцій до семи років (сумний-наляканий).

Діти у віці трьох років здатні зосереджуватися на основних сигналах і тому роблять прості емоційні оцінки (наприклад, усі діти щасливі на святі), у

віці п'яти-шести років дошкільники можуть розрізняти кілька сигналів і відповідно зробити більш складні оцінки (нахмурені діти — нещасні на святі тощо) [4, с. 6].

В основі розвитку чутливості до соціальної взаємодії і ускладнення емоційного розуміння у дошкільників лежить швидке зростання префронтальної кори головного мозку у віці трьох-шести років. Цей процес супроводжується покращенням основних сфер виконавчої функції, розвитком оперативної пам'яті, гальмівного контролю та переключенням уваги.

Навички виконавчої функції дозволяють дошкільникам планувати соціальні взаємодії з однолітками та дорослими, гальмувати негативні імпульси, більш гнучко вирішувати соціальні проблеми під час спілкування. Діти починають розрізняти причинно-наслідкові закономірності під час спілкування і стають здатними брати на себе відповідальність і керувати своєю поведінкою [4, с. 6-7].

Програми SEL мають унікальні механізми впливу на соціально-емоційний розвиток дітей, якщо їх впроваджувати у дошкільні роки. Програми SEL зосереджуються саме на тих сферах розвитку дітей у віці від трьох до шести років, які є чутливими до таких втручань і потребують підтримки дорослих [1, с. 263].

Отже, програми SEL для дітей дошкільного віку мають враховувати, що діти ще сильно залежать від підтримки педагогів, батьків/опікунів. Дошкільні програми SEL мають відрізнятися змістом і структурою від програм SEL початкової школи.

Основні соціально-емоційні навички, які мають бути сформовані у дошкільному дитинстві — це навички гри, дружби з однолітками, розуміння емоцій, самоконтроль та вміння розв'язувати прості, базові соціальні проблеми під час спілкування. Навчальні стратегії SEL мають враховувати вік дошкільників: бути привабливими, короткими за часом, образними, спиратися на досвід дітей, передбачати зворотній зв'язок і позитивні наслідки навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Селікова Я.С. Огляд створення та впровадження програм соціально-емоційного навчання для дітей дошкільного віку у США. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Випуск 74. С. 261-266. URL : <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/74.50>
2. Bierman, K. L. The clinical implications of children's conceptions of social relationships. In S. Shirk (Ed.), *Cognitive development and child psychotherapy*, 1988. New York: Plenum. P. 247–272.
3. Bierman, K.L., & Erath, S.A. Promoting social competence in early childhood: Classroom curricula and social skills coaching programs. In K. McCartney & D. Phillips (Eds.) *Blackwell handbook on early childhood development*. 2006. Malden, MA: Blackwell. P. 595–615.
4. Bierman, Karen L., Motamedi, M. *SocialEmotional Learning Programs for Preschool Children*. *The Handbook of Social and Emotional Learning: Research and Practice*. New York: Guilford. 2015.
5. Denham, S. A., & Burton, R. *Social and emotional prevention and intervention programming for preschoolers*. 2003. New York: Kluwer-Plenum.

Марія МАЛЬЦЕВА
здобувач освіти освітнього рівня
„Фаховий молодший бакалавр“
Дніпровського фахового педагогічного коледжу
комунального закладу вищої освіти
„Дніпровська академія неперервної освіти“
Дніпропетровської обласної ради“
м. Дніпро

Керівник: Олена БРЕДУН
викладач психолого-педагогічних дисциплін
Дніпровського фахового педагогічного коледжу
комунального закладу вищої освіти
„Дніпровська академія неперервної освіти“
Дніпропетровської обласної ради“
м. Дніпро

КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ ДИТЯЧИХ СТРАХІВ У ДОШКІЛЬНИКІВ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

На сьогоднішньому етапі Україна переживає важкі часи. Українські діти заслуговують на щастя та мир і сьогодні як ніколи потребують всеохоплюючої допомоги та підтримки. Війна впливає на дітей руйнівніше, ніж на дорослих. Маленькі діти, не маючи світоглядного багажу, можуть втратити можливість його знайти. У таборах біженців, реабілітаційних центрах вони страждають не лише від розлуки з рідними, а й від того, що фактично не можуть взяти до рук контроль над життям – вони просто чекають, коли воно відновиться.

Коли діти ростуть за умов збройного конфлікту, їх глибокі душевні рани часто залишаються непоміченими. Тривалий вплив насильства, страху та невпевненості може мати катастрофічні наслідки для навчання, поведінки, емоційного та соціального розвитку дітей протягом багатьох років. Тому таким дітям, на постійній основі, має надаватися психологічна підтримка.

Одним з сучасних методів корекції дитячих страхів у дошкільнят під час військових дій є казкотерапія.

Казкотерапія — це метод психологічної корекції особистості дитини за допомогою читання чи прослуховування спеціально підібраних текстів. Сутність казкотерапії полягає у створенні особливого ментального простору, в якому фантазії дитини стають подібними до дійсності та сприяють подоланню її страхів і комплексів. Казкотерапія знижує в дітей рівень тривожності, допомагає долати різноманітні страхи, уможлиблює адаптацію до колективу. Казкою можна приборкати дитячу агресивність, додати впевненості невпевненим сором'язливим дітям.

Використовуючи казкотерапію у роботі з дошкільниками, слід пам'ятати, що для дітей 3-5 років найбільш зрозумілими є казки про тварин та про взаємодію людини і тварини. Починаючи з 5 років, дитина із задоволенням сприймає казки про людей, тому що ці історії містять розповіді про те, як людина пізнає світ. Приблизно з 6-7 років дитина надає перевагу чарівним казкам. Працюючи з казками, психологи та педагоги використовують різні форми подачі матеріалу (розповідання і складання казок, лялькотерапія, імідж-терапія, постановка казок на сцені і в пісочниці тощо), тобто мова йде про використання засобів комплексної казкотерапії.

Діти схильні ідентифікувати себе з різними героями казок, мультфільмів, історій. У казковому середовищі вони можуть обрати для перевтілення будь-який персонаж. Можна запропонувати їм ряд аксесуарів (накидки, корони, капелюхи, іграшкові шпаги, мечі, кошики, хустинки, віяла, прикраси, тканини) для того, щоб вони, одягаючись перед дзеркалом „зібрали” свій образ. Коли дитина підбере собі казковий костюм, можна запросити її до великого „Казкового дзеркала”. Змінюючи образ, педагог може змінити характер, стиль поведінки і спілкування дитини, спонукати дитину до подолання власних страхів.

З метою корекції дитячих страхів педагоги пропонують спонукати дітей до вигадування і розповідання вголос страшних історій. Вигадуючи і розповідаючи „страшилку”, дитина самостійно контролює емоції переборення

своїх страхів. Так, дітям можна запропонувати методику „Казка про страх”, де вони придумують і розповідають різні історії, пов'язані зі своїм страхом.

Цікавою та досить ефективною є методика „Придумай завершення казки”. Дітям пропонується завершити казку за таким початком: „Жили-були хлопчик і дівчинка, які найбільше боялися... Одного разу вони потрапили в страшний ліс. І раптом на їхньому шляху ...”. В кінці роботи діти починають розуміти, що казкові персонажі – уявні і їх можна зробити такими, якими ти сам хочеш, тобто добрими, смішними, веселими.

Які є техніки підсилення впливу терапевтичної казки? Як її урізноманітнити? Існує багато прийомів як урізноманітнити як просте вечірнє читання казок перед сном, так із метою терапевтичного впливу.

Складання власних казок з дитиною. Запропонуйте дитині скласти казку про улюбленого героя та його пригоди. Цей процес є діагностичним. Адже дитина через розповідь транслює свої думки, переконання, тривоги. Казки можна створювати як абсолютно нові, так і на основі вже відомих. Скласти історію – продовження пригод відомого героя, пограти в обернену казку, коли відомі добрі герої стають злодіями, а негативні – позитивними. У конкретну казку можна ввести додаткового героя (у казку про курку Рябу додати черепашку Ніндзя).

Обговорення казок. Головного героя, його вчинків, світу тощо. Таким чином, дитина вчиться обмірковувати та аналізувати життєві події, висловлювати власну позицію, вирізняти, що є поганим, а що хорошим. Можна додатково питати, а якби дитина вчинила в цій ситуації, які зробила висновки.

Малювання чи ліплення героїв та ключових сюжетних сцен. Ця арттерапевтична техніка розвиває уяву та розвантажує нервову систему.

Інсценування казок. Ця проста техніка підсилює враження від казки на дитину. Таким чином, вона занурюється у пригоди та шляхи вирішення труднощів героя.

Таким чином, казкотерапія має не лише велику привабливість і цінність, але також є універсальним і доступним у практичній роботі педагога і

психолога дошкільного закладу психокорекційним методом. Казки сприяють пізнавальному розвитку дітей, виховують моральні почуття, спрямовуючи розвиток бажань і вчинків малюка. Перевтілюючись в казкових героїв, дошкільнята набувають позитивних рис характеру. Казки спираються на те найкраще, що вже є у кожної дитини. Ненав'язливо і невимушено казки допомагають дитині знайти вихід із складних життєвих ситуацій і вирішити конфлікти, надають підтримку її можливостям і зміцнюють віру в себе, спонукають до подолання власних страхів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бучинська В. І., Бригадир М. Б. Особливості надання кризової психологічної допомоги дітям. Наукові проекти соціально-гуманітарного факультету ЗУНУ. 2022. С. 128-130.
2. Василевська О. І. Казкотерапія як засіб психолого-педагогічного впливу. Психологічні науки. 2012. № 39. С. 30-36.
3. Вітвіцька А. Я., Бригадир М. Б. Як говорити з дітьми про війну, смерть і втрату. Наукові проекти соціально-гуманітарного факультету ЗУНУ. 2022. С. 130-131.
4. Данилюк І. В. Казкотерапія як метод психологічного впливу на особистість. Психологічний часопис. 2019. № 6. С. 161-173.
5. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III–IV рівнів акредитації / Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко, Марія Іванівна Замелюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2019. – 152 с.

Діана ПРЯДКО
здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Оксана СТАНІЧЕНКО
кандидат наук (доктор філософії),
старший викладач кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дошкільний вік є сензитивним періодом, коли у дитини формується такі психічні процеси як сприймання, мовлення, пам'ять та інші. І виховання моральних якостей дошкільників є ключовим завданням як педагогів, так і батьків. У цей період у дітей формуються перші уявлення про добро і зло, чуйність, справедливість співчуття, дружбу та повагу до інших. Перед педагогами та батьками постає важлива місія, правильно навчити розрізняти поняття та виховувати моральні цінності і з давніх-давен з цим допомагає художня література. Вона є найефективнішим методом формування моральних цінностей, дозволяючи малечі за допомогою казок, оповідань та віршів навчитися через емоційний досвід і переживання літературних героїв.

Базовий компонент дошкільної освіти орієнтований на засвоєння моральних норм і цінностей у дітей дошкільного віку, задає орієнтир для пошуку дієвих методів і засобів формування моральності, бо несформованість

моральної поведінки призводить до скривленої соціалізації дитини. Художня література для дітей є важливим засобом розвитку дошкільника, яка здатна зберегти та сформувати потребу дитини слідувати моральним нормам поведінки [2, 131].

Проблемами морального виховання займалися багато видатних вчених, таких як: В. Сухомлинський, Я.-А. Каменський, Й. Песталоцці, С. Русова, А. Макаренко, Л. Артемова, Т. Поніманська та інші.

Свого часу письменники: Б. Грінченко, М. Коцюбинський, А. Макаренко, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, Л. Українка, К. Ушинський, І. Франко, Т. Шевченко вказували на важливість виховання дітей засобами художнього слова. Адже саме література як вид мистецтва покликана плекати високі духовні цінності. Органічною складовою художньої літератури є дитяча література, яка володіє потужним виховним потенціалом і сприяє становленню й розвитку підростаючої особистості.

Проблемами морального виховання дошкільників займаються такі сучасні науковці, як Н. Гавриш, Л. Калуська, Н. Лисенко, Л. Лохвицька, Н. Химич та ін. У наукових працях І. Бега, А. Богуш, Т. Кравченко, Т. Поніманської наголошується на важливості раннього знайомства дітей з моральними нормами.

За трактуванням науковиці Т. Поніманської, моральне виховання – це цілеспрямована взаємодія дорослого і дитини з метою формування моральних почуттів і якостей, засвоєння моральних норм і правил, розвитку моральних мотивів і навичок поведінки [3, 54].

Суспільство прагне зберегти та передати накопичений досвід пращурів, адже без нього неможливий розвиток. Художня література є ефективним засобом для розвитку моральних якостей дошкільників, оскільки вона дозволяє дітям потрапити у світ казки, пережити пригоди разом із героями та вчитися на їхніх помилках і аналізувати ситуації. Діти в свою чергу сприймають літературні твори емоційно, тому розглянуті таким чином цінності роблять вагомий внесок у їхній свідомості. Література допомагає вихователю звернути

увагу дітей на конкретних моральних якостях, розкриваючи їх через приклади поведінки позитивних і негативних героїв.

Як зазначає дослідниця О. Монке, одним із найбільш ефективних засобів виховання дітей дошкільного віку можна вважати мистецтво слова, бо саме художня література формує модель високоморальної поведінки. Так дитина, ототожнюючи себе, з яскравими героями, або подіями художнього твору, усвідомлюючи його текст і зміст здатна на емоційні переживання, співчуття. Все це сприятиме вихованню високоморальних дошкільників [1, 91].

Педагог може використовувати різні жанри художньої літератури, задля формування моральних якостей у дошкільників. Наприклад, народні казки містять глибокий моральний зміст, який навчає дітей основним моральним цінностям. Прикладами можуть слугувати казки: „Троє поросят“, „Колобок“, „Як Білочка Дятла рятувала“, українські народні казки про відважного Котигорошка, Лиса Микиту, які демонструють приклади моральних якостей, таких як доброти, винахідливості, чесності, людяності на противагу негативним: пихатості, зарозумілості, нерозсудливості, які також зустрічаються у цих казках.

Слід також зазначити позитивний вплив оповідань та байок, які вносять морально виховний сенс у виховання дітей. Серед оповідань варто розглянути „Важко бути Людиною“ – добірка оповідань та казок Василя Сухомлинського, яка демонструє дружні та щирі стосунки, відповідальне ставлення до навколишнього світу, вчить маленьких читачів відрізняти гарні вчинки від недобрих, бути чемними, поважати старших та захищати менших.

Моральність несуть в собі і байки - твори, де тварини виконують ролі людей, демонструють як позитивні, так і негативні риси характеру. Байки допомагають дітям навчитися бачити різницю між такими поняттями, як чесність і обман, сміливість і боягузтво.

Щоб використання художньої літератури дала позитивний результат, вихователю слід використовувати педагогічні прийоми роботи з літературними творами. Для плідного морального виховання через художню літературу

вихователю важливо додавати до читання творів обговорення, що сприяють аналізу почутого. Під час читання літератури можна ставити дітям уточнюючі питання на зразок: „Як би ви вчинили, якщо б були на місці цього героя?“, „Як вважаєте, чи правильно вчинив герой?“, „Як вчинив цей герой, добре чи погано?“. Саме такі запитання спонукають дітей до критичного мислення, допомагають розвивати їхню здатність оцінювати вчинки різних персонажів. Важливо не забувати, що не тільки вихователь виконує виховну роль у житті дитини, а й сім'я. Залучення сім'ї є не менш важливим до процесу морального виховання дитини, батьки можуть читати дітям книжки вдома, обговорювати вчинки героїв, заохочувати дітей висловлювати свою думку про прочитане. Сімейне читання сприяє приємній атмосфері вдома, гарних відносин між батьками і дітьми, а також допомагає засвоїти моральні уроки через особистий приклад і підтримку.

Отже, літературні твори не лише розвивають у дітей уяву, пам'ять та мислення, а й сприяють формуванню важливих моральних якостей. Казки, байки, оповідання і вірші залишаються важливим інструментом для педагогів та батьків, які прагнуть виховати високоморальних громадян. У всіх народних казках є морально - етичні принципи, які вчать жити. Через казку дитина може зрозуміти закони світу, в якому вона народилася і живе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Монке О. С. Виховання духовності дітей дошкільного віку засобами української дитячої літератури. Наука і освіта : науково-практичний журнал. Одеса . 2011. № 8. С. 90-94.
2. Пістун Ю. Моральне виховання дошкільників засобами дитячої художньої літератури. *П 26 Перші спроби пошуку в науковому просторі: збірник*, 131-133.
3. Поніманська Т.І. Моральне виховання дошкільників: Навчальний посібник. Київ : Вища школа 1993. 111 с.

СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ ПОДОЛАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Оксана ІЛЬЧЕНКО

*викладач циклової комісії
фахових методик дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно - технологічна академія
імені А. С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ДОШКІЛЬНИКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

В Україні третій рік відбувається повномасштабна війна, яка окрім несподіваних травматичних подій додає ще довготривалі наслідки війни. В першу чергу війна відображається в негативних емоційних станах. Велика кількість дітей не можуть задовольнити базових потреб у притулку, їжі, воді, освіті, медичній допомозі, хтось з них переживає втрату або розлуку з близькими, хтось знаходиться поблизу обстрілів, або під гучним виєм нескінченних сирен. Дорослі повинні допомогти впоратися із сильними переживаннями, перш-ніж допомогти дитині, потрібно дозволити собі вивільнити сильні переживання, але ж їх дуже чутливо відчувають їх діти [11, с.5]. Проблема негативних емоційних станів у дітей є гострою в умовах війни, адже дітям дошкільного віку важко висловити свої переживання.

Негативні емоційні стани – це тривалі переживання, який виник в результаті сильної емоційної реакції, страх, злість, смуток, жах, незадоволення, розпач, зневіра, вередливість, образливість, агресія, заздрість та інші [3, с.45].

Психічні стани мають індивідуальний перебіг, пояснюється це тим, що вони обумовлені індивідуально-типологічними особливостями особистості та рівнем її вихованості. Дорослі часто вважають негативні емоційні стани темпераментом дитини або її характерологічними особливостями.

Негативні емоційні стани позначаються на настрої, психічному здоров'ї, взаємостосунках з іншими людьми, для яких вони є незручними [3, с.48]. Вони можуть бути пов'язані із переважанням у дитини процесів збудження над гальмівними процесами. Оточення такої дитини страждає від несприйнятливої поведінки, починають зазначати її як «завжди» не таку, що ще більше пригнічує гідність такої вразливої дитини, може породжувати «комплекс меншовартості». Неспокій, знервованість, напруженість, страх заважають вихованню і навчанню [3, с.48].

На відміну від надмірної збудливості, ці прояви можуть бути пригніченими (депресивними). Таки діти образливі, невпевнено себе поводять, не можуть легко вступити в контакт з оточуючими та налагодити з ними спілкування. Вони не ініціативні, пасивні, замкнені, важко приступають до діяльності, мають складнощі з переключенням уваги. Поведінку дитини можна вважати неадекватною у тому разі, якщо вона часто і необґрунтовано перебуває в негативному емоційному стані та реакції перешкоджають оптимальному задоволенню її власних потреб [5, с.96].

Особливістю дітей дошкільного віку є те, що діти часто не розуміють своїх переживань і не можуть їх виразити словами свої відчуття. Під час різного роду травматичних подій діти відчувають напругу. Звідти діти почувають себе наляканими, невпевненими, стурбованими. Під час різних подій, внутрішніх конфліктів реакції дитини можуть бути різними. Вони можуть виражатися у фізичних реакціях організму дитини – це відчуття болю, почервонінню, проблемі дихання, у прискореному серцебитті тощо. Можуть виникати когнітивні розлади – зниження концентрації уваги, складнощі у спілкуванні та таке інше..., а можуть виникати емоційні реакції – страх, плач, стрес, гнів, агресивність, невпевненість [5, с.96].

У дошкільників на травмуючі події можуть відбуватися регресивні процеси у поведінці – дитина може перестати робити те, що вона вже вміла раніше. Такі реакції на стрес є цілком нормальні – носять захисний характер. Вони адаптують організм дитини до змін, які відбуваються у зовнішньому або внутрішньому плані, при яких дитина відчуває себе у небезпеці або потенційній загрозі. Але дошкільники здатні повертатися до травматичних подій в іграх, малюванні або придумуванні історій, які перебільшують їх страхи, можуть проявляти агресивність, імпульсивність або відчуженість поведінки [12, с.13].

Педагоги і батьки повинні допомогти дошкільнику впоратися із сильними переживаннями, знайти психологічно правильні способи реагування на страхи дитини, організувати освітній процес, щоб особистість не обмежувалася у своїх можливостях, максимально розкривала свій потенціал.

Гра – єдиний природний спосіб прожити та вербально виразити власні емоційні переживання, подолати стрес. Діти, ховаючись в укритті від гучних ракетних атак разом із чужими людьми, мають емоційну втому, відчувають тривогу, фізичну й психологічну виснаженість. Саме завдяки “умовним ситуаціям” в яких завжди відбувається ігрова діяльність, дошкільники абсолютно безпечно можуть долати стрес. Серед безлічі різновидів арт-терапії, ігрова терапія – це один з найефективніших методів безболісно та абсолютно безпечно досягати психологічного комфорту. Ігрова терапія є також ж ефективним діагностичним інструментарієм, який у природній спосіб може виявити наявні страхи, негативні прояви емоційного стану дитини. Окрім діагностичної функції, ігрова терапія використовується у терапевтичному (оздоровчому, корекційному) напрямку. Негативні емоційні стани значно зменшуються в процесі організації рольових ігор.

Емоційний контакт та комунікація з партнерами по грі не заважають встановлювати власні кордони. Ігрова ситуація захоплює дитину цілком, що відволікає її увагу та дає можливість розслабитися, зняти емоційну напругу, заспокоїтися. Гра надає можливість виплеснути негативні емоції.

Ігрова терапія включає у себе різні техніки: вивільнення негативних емоцій; фізичного та психологічного відновлення; психофізіологічна активізація. У наслідок своєчасної саморегуляції досягається ефект подолання негативних емоцій, послаблюються прояви втоми, усувається напруженість, тривога, паніка.

У роботі по подоланню негативних емоційних станів доцільно використовувати як природні так і спеціальні прийоми саморегуляції. Сміх і гумор, позитивні, приємні думки, потягування та розслаблення м'язів є природними засобами саморегуляції.

До спеціальних прийомів належать дихання: повільне, глибоке значно зменшують збудження, а часте – здатне забезпечити психофізіологічну активізацію. Прийоми зняття м'язових затисків, напруги, самонавіювання у формі простих, коротких, позитивних тверджень, використання позитивних образів у вигляді позитивних емоційних переживань, які дозволяють розкрити таємниці підсвідомого.

Важливо не нав'язувати нічого в грі, надати можливість дитині керувати грою, а дорослому лише можна прийняти ту роль, яку йому запропонує дитина. Гра повинна дати дитині можливість переосмислення, висловлювання своїх емоційних переживань, долати негативні емоції через позитивне завершення ситуації, повернення рівня безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Браніцька Т. Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях. Вінниця : Нова книга, 2022. 36 с.
2. Бунігіна О. Емоційний розвиток дітей. *Дошкільне виховання*. 2020. № 2. С. 9-14.
3. Ігрова терапія : заняття для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Сільська школа України*. 2022. № 32. С.16.

Наталія ПЕНСЬКА
викладач
психолого-педагогічних
дисциплін дошкільної освіти
Дніпровського фахового педагогічного коледжу
Комунального закладу вищої освіти
Дніпровська академія безперервної освіти
Дніпропетровської обласної ради
м. Дніпро

ВИКОРИСТАННЯ СОЛОНОГО ТІСТА ЯК МЕТОД АРТ-ТЕРАПІЇ В РОБОТІ З ДІТЬМИ

На сучасному етапі розвитку ланки дошкільної освіти, час потребує педагога–новатора, здатного вносити у власну діяльність прогресивні ідеї, запроваджувати нововведення, винаходити щось корисне, замінювати віджите новим. Система дошкільної освіти має відігравати особливу роль у формуванні педагога нової формації, здатного самовдосконалюватися упродовж усього життя, відкритого інноваціям з високою професійною культурою.

З урахуванням реалій сьогодення та введенням в Україні дії режиму воєнного стану, постає питання щодо створення безпечного, комфортного середовища для всіх учасників освітнього процесу. Особливих змін зазнає освітня галузь, зокрема дошкільна. У стані війни діти дошкільного віку належать до найвразливішої категорії населення. Перебуваючи в небезпеці, в тривалому стресовому стані, дитина позбавлена нормальних умов для розвитку та освіти.

Через відчуття тривоги, напруги, страху, невизначеності ускладнюється процес повноцінної соціалізації дитини.

Сьогодні, в умовах війни, педагогам необхідно володіти елементарними навичками подолання тривожності, нападу панічної атаки, вміти переспрямувати увагу конкретної дитини на позитивні явища, зацікавити їх,

знайти способи піднесення їх настрою, знати елементарні способи розслаблення дитини у стані нервового напруження.

Ефективною адаптацією до нових життєвих проблем є ліплення з солоного тіста. За останні роки великої популярності набуває ліплення з солоного тіста й серед педагогів дошкільних навчальних закладів. Наші діти живуть зараз у непростий час, їм не вистачає спілкування з близькими людьми, вони знають, що таке тривога, страх, гнів, агресія та інші негативні емоції. Усвідомлюючи це, педагоги, з метою гармонізації емоційного стану дітей, все частіше використовують в роботі з дітьми тістопластику. Цьому сприяє доступність та дешевизна матеріалів, простота техніки, що дозволяє повністю зосередитися на втіленні своїх творчих задумів, пошуку нових рішень, різноманітних художніх експериментів.

Екологічна чистота та безпечність матеріалу дозволяє широко застосовувати його в роботі з дошкільниками. Ліплення з тіста не тільки цікаве, але й корисне заняття. Крім цього ліплення з солоного тіста являється одним із видів арт-терапії. Робота з тістом має релаксійний та широкий розвивальний ефект, воно розвиває дрібну моторику рук, що сприяє розвитку мовлення дітей: стимулює комунікативну функцію мови, сприяє розширенню активного та пасивного словника дітей; знімає емоційну напругу, вчить посидючості й відповідальності, підвищує розумову активність, творчість, художній смак, та багато інших якостей, без яких неможливе формування основ соціально-активної особистості. Розвивається моторика пальчиків, та покращується робота всіх органів дитини і самопочуття в цілому. До того ж, солоне тісто несе в собі масу позитивної енергетики. Його можна використовувати як на заняттях, в укриттях, під час тривоги, під час самостійної художньої діяльності в закладах дошкільної освіти так і вдома.

Ліплення з солоного тіста може стати цікавим сімейним заняттям, адже ніщо так не об'єднує родину, як сумісна творча діяльність, де батьки разом з дітьми можуть виготовляти з тіста цікаві речі, залучати їх до творчого процесу, де дорослі і діти отримують величезне задоволення від занурення в світ

творчості. Через творчу діяльність діти можуть виплеснути негативні та поділитися позитивними емоціями. Ліплення допоможе не тільки ефективно розвиватися дітям, а й позбутися стресу, який вони пережили долаючи стрес війни. Серед сучасних можливостей подальшого удосконалення реабілітаційних технологій належна увага наділяється арт-терапії. Арт-терапія – це лікування за допомогою залучення дитини до мистецтва. Мистецтво і терапія мають спільне коріння.. У творчості кожна людина отримує багато можливостей, щоб висловитися, виразити свої почуття та емоції.

Дитяча арт-терапія – це простий і ефективний спосіб психологічної допомоги, що базується на творчості та грі. Через творчу діяльність дитина може виразити себе, виплеснути накопичені емоції, поділитися переживаннями і поліпшити свій емоційний стан. Використання арт-терапевтичних методів в роботі з дітьми стали особливо актуальними в період ведення активних бойових дій на території України. Саме арт-терапія є простим та ефективним способом психологічної допомоги, заснованої на творчості та грі, що має широкий діапазон вікового застосування.

В Україні арт-терапія знаходиться в стані становлення. Дану проблему досліджували багато вчених-теоретиків та практиків: О. Вознесенський, Н. Волкова, В. Газолишин, Н. Полякова, Н. Простакова, Т.Яценко.

Ліплення з солоного тіста є одним із напрямів арт-терапії. Тісто має релаксійний та широкий розвивальний ефект. Це найприродніша форма корекції емоційного стану, якою можна користуватися для зняття психічного напруження, щоб заспокоїтися, зосередитися, виразити свої почуття, переживання. Крім того арт-терапія сприяє поліпшенню пам'яті, розвитку мислення та уваги.

Тістопластика виконує такі функції:

- **корекційно - розвивальну:** розвиває дрібну моторику, що тісно пов'язана з мовленням дитини, тобто такі заняття можна використовувати з дітьми у логопедичних групах;

- **навчальну:** тістопластику можна використовувати на будь - якому занятті;
- **комунікативну:** коли діти працюють в групі, однозначно комунікують між собою;
- **релаксійну:** процес роботи з тістом заспокоює дитину;
- **виховну:** діти вчаться бережно ставитися до матеріалів та виробів створених своїми руками.

Показники для проведення дитячої арт-терапії: упертість, агресивність, страхи, тіки, заїкуватість, часта зміна настрою, труднощі спілкування з однолітками, збудливість, невпевненість у собі, гіперактивність.

Залучаючи дітей до ліплення треба враховувати особливості її характеру, інтерес, посидючість. Пам'ятайте, що у будь-якому випадку, дитина потребує вашого схвалення у всіх її творчих починаннях, тільки тоді вона не буде боятися виражати свої емоції. Під час роботи з тістом дитина самовиражається не тільки творчо, а й розвиває гнучкість і рухливість своїх пальців, що в свою чергу сприяє поліпшенню мовлення дитини.

Ліплення з тіста допомагає подолати страх через фізичну взаємодію: можна запропонувати дитині зліпити фігурку, потім зламати, зім'яти щоб вийшло щось хороше. Заняття ліпленням з тіста пов'язане з цілою гаммою почуттів, від тактильних відчуттів до складних внутрішніх станів – хвилювання, інтересу, радості від того, що все виходить та прикрасі, якщо очікування не збігаються з результатом, допомагає висловити свої емоції, впоратися з болем, злістю, гнівом, тривогою.

Вимоги сьогодення спонукають педагогів розглядати заняття як форму зайнятості дитини протягом реального часу з наданням пріоритету спілкуванню, обговоренню, спостереженню, творчості. В арт-терапії можна використовувати індивідуальні заняття або групову форму роботи з дітьми. Індивідуальні заняття допомагають зняти емоційне напруження, подолати страх чи негативні емоції, скорегувати наслідки неправильного сімейного виховання. Натомість групова

форма роботи дає змогу задовольнити потребу дитини у спілкуванні з однолітками, навчитись висловлювати та відстоювати свою позицію, поважати думку інших, спрямована на групову взаємодію між дітьми.

Найефективніший варіант- поєднувати обидві форми роботи, спочатку проводити індивідуальну корекційну роботу, а потім залучати дітей до групової. Вибір арт-терапевтичної техніки залежить від індивідуальних та вікових особливостей дитини. Освітнє середовище, в якому перебувають діти в нових соціальних умовах воєнного стану, має бути не лише безпечним, а й інформативним, цікавим, змістовним.

Облаштування внутрішнього простору укриття має бути комфортним, містити необхідний матеріал та обладнання для організації освітнього процесу. Добре організувати куточок творчості, де повинні знаходитись всі необхідні матеріали для ліплення з тіста, з метою залучення дітей до різних видів діяльності. Так як у укритті знаходяться діти різного віку потрібно проводити колективні роботи. Малеча тягнеться за старшими, а старші діти мають можливість допомагати молодшим та більше спілкуватися з ними!

Особлива увага повинна бути спрямована на організацію дистанційного навчання дітей, особливо дітей з особливими освітніми потребами. Бажано використовувати синхронне й асинхронне навчання. В умовах дистанційного навчання батьки мають стати партнерами педагогічних працівників. Вихователі повинні консультувати батьків, як правильно заспокоїти дитину, як впоратися з агресією чи істериками у дитини.

Ліплення з солоного тіста може стати цікавим сімейним заняттям, адже ніщо так не об'єднує родину, як сумісна творча діяльність, де батьки разом з дітьми можуть виготовляти з тіста цікаві речі, залучати їх до творчого процесу, де дорослі і діти отримують величезне задоволення від занурення в світ творчості. Через творчу діяльність діти можуть виплеснути негативні та поділитися позитивними емоціями. Ліплення допоможе не тільки ефективно розвиватися дітям, а й позбутися стресу, який вони пережили долаючи стрес війни. Для педагогів та батьків вихованців надзвичайно важливо володіти

елементарними навичками самодопомоги, психологічної допомоги дитині у стані стресу.

Сьогодні внесло корективи у наше життя та незмінним лишилося те, що усі ми повинні працювати заради наших дітей. Тому дуже важливо, щоб дорослі уважно стежили за проявом у дитини будь-яких симптомів пригніченості, стресу і завжди були поруч у цей час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атаманчук Н.М. Арт-техніки – засіб психокорекційної роботи зі студентською молоддю. Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи: Матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції (м.Переяслав-Хмельницький, 18 лютого 2019).
2. Діденко К. Арт-терапія та тісто: від простого до складного. Практикум керівництва з тістопластики. Електронна версія книги українською. Братислава 2023.- 168с.
3. Діденко К., Дзівалтовська Т. Доцільність Використання пластичних матеріалів під час навчальної діяльності у школі: Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія „Педагогіка, Психологія“, випуск 3. 2023.
4. Таранина О. Зцілення мистецтвом. Київ, 2020. 168с.
5. Дорошенко Т., Романенко Ю. Ліплення з солоного тіста. Харків: Фоліо, 2011
6. Качковська Н. Ліплення із солоного тіста та глини. Харків: Ранок, 2012
7. Практикум з арт-терапії: навчально-методичний посібник. Ч.1.3.Ковальчук. Львів: ЛьвДУВС., 2020. 232 с.
8. Стреж Л.Пластичні матеріали в роботі з дітьми. Київ., 2020. 168 с.
9. Макаренко М.К.Фігурки із солоного тіста. Серія „Вправні рученята“. Харків : Ранок, 2023. 32с.

Поліна СЕМЕНИХІНА
*учениця Наукового ліцею „Політ“ при
Обласному коледжі „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

Науковий керівник: Тетяна ЯЦЕНКО
*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри ППДО
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР В УМОВАХ ВІЙНИ

Проблема формування емоційної стійкості у дітей старшого дошкільного віку стала надзвичайно актуальною в умовах війни та збройних конфліктів, зокрема в Україні. Військові дії спричиняють серйозні порушення психологічного та соціального розвитку дітей, оскільки вони піддаються безпосередньому впливу травматичних подій, таких як вимушена міграція, втрата близьких, руйнування житла і шкіл, постійний стрес через загрозу життю [1, с. 23]. Діти часто опиняються в ситуаціях, де їхні базові потреби в безпеці та емоційній підтримці залишаються незадоволеними, що робить їх ще більш вразливими до емоційних травм. Війна залишає глибокі емоційні й психологічні травми, особливо у дітей дошкільного віку, які ще не мають розвинених механізмів емоційної саморегуляції та не завжди можуть адекватно висловити свої почуття і потреби [2, с. 45].

У цьому контексті формування емоційної стійкості є критично важливим завданням для педагогів, психологів та батьків. Як зазначає О. Сухомлин, емоційна стійкість – це здатність людини зберігати психологічну рівновагу та адекватно реагувати на стресові й кризові ситуації [3, с. 101]. Для дітей дошкільного віку це означає не тільки здатність справлятися з емоційними викликами, але й зберігати позитивне ставлення до життя, незважаючи на зовнішні загрози та несприятливі умови [4, с. 76].

Особливе значення для розвитку емоційної стійкості має підтримка з боку дорослих. Діти дошкільного віку є особливо чутливими до емоційного стану своїх батьків і вихователів, тому стабільне й позитивне соціальне оточення може суттєво допомогти у збереженні їхнього психоемоційного благополуччя. Також важливим чинником є позитивний досвід взаємодії з однолітками, який допомагає дітям розвивати соціальні навички та відчувати підтримку серед інших [5, с. 94]. Психологи підкреслюють, що здатність дітей розпізнавати й регулювати свої емоції є ключовою у формуванні їхньої емоційної стійкості [6, с. 134]. Інтерактивні ігри відіграють важливу роль у розвитку цієї психологічної якості. Через гру діти можуть експериментувати з різними моделями поведінки, освоювати нові способи реагування на стресові ситуації та розвивати навички самоконтролю [7, с. 58]. Інтерактивні ігри дають змогу дітям не лише розважатися, але й набувати важливих емоційних навичок. Наприклад, у ході гри діти можуть вивчати ситуації, які імітують стресові умови, але у контрольованій та безпечній атмосфері, що допомагає їм навчитися керувати своїми емоціями. Наукові дослідження показують, що в умовах війни інтерактивні ігри є важливим засобом зниження рівня тривожності та страху у дітей. За словами А. Шевченко, інтерактивні методи, які спрямовані на розвиток навичок саморегуляції через гру, дозволяють дітям значно краще адаптуватися до нових умов та відновлювати психологічну рівновагу [8, с. 159]. Ці ігри також створюють простір для взаємодії, що дозволяє дітям висловлювати свої переживання й почуття в неформальній обстановці, тим самим зменшуючи їх емоційне напруження.

Дослідження впливу війни на психіку дітей показує, що емоційна підтримка є важливою не тільки для зниження негативних наслідків травми, але й для загального розвитку дітей [9, с. 47]. Зокрема, діти, які отримують адекватну підтримку та мають можливість розвивати емоційну стійкість через інтерактивні ігри, значно краще справляються зі стресовими ситуаціями та зберігають позитивне ставлення до життя навіть у складних умовах.

Окрім того, з початком війни на сході України у 2014 році українська вчена, В. Мартиненко, звернула увагу на необхідність розробки нових методик психокорекції, які б враховували специфіку війни і її вплив на дітей [10, с. 111]. Її дослідження демонструють, що психокорекційні програми, засновані на інтерактивних іграх, є ефективними засобами для подолання стресових наслідків. Завдяки ігровій діяльності діти можуть через досвід безпечного середовища знизити рівень тривожності та страху, одночасно вчитися навичкам адаптації до стресових умов [11, с. 22].

Повномасштабна війна в Україні, що розпочалася у 2022 році, ще більше підкреслила необхідність подальших досліджень у сфері емоційної стійкості дітей. Міжнародні організації, такі як ЮНІСЕФ і ВООЗ, впровадили програми психологічної допомоги для дітей, акцентуючи увагу на важливості розвитку емоційної стійкості як ключового елемента подолання наслідків травми [12, с. 39]. Зокрема, інтерактивні ігри в рамках цих програм показали високу ефективність у роботі з дітьми, що пережили травматичні події, оскільки вони допомагають дітям знизити рівень тривожності, розвивають у них навички емоційного самоконтролю та сприяють емоційному відновленню [13, с. 84].

Таким чином, розвиток емоційної стійкості у дітей старшого дошкільного віку є складним процесом, який вимагає комплексного підходу з боку педагогів, психологів та батьків. Інтерактивні ігри стають важливим інструментом у цьому процесі, оскільки вони не лише розважають, але й навчають дітей важливим емоційним навичкам, необхідним для успішної адаптації до стресових ситуацій. Вивчення цієї теми має велике значення як для України, так і для інших країн, де діти стикаються з травматичними подіями, адже саме

інтерактивні методи можуть допомогти дітям у подоланні наслідків війни та розвитку навичок емоційної стійкості, що будуть корисними протягом усього життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сидоренко О.В. Формування емоційної стійкості у дітей. Київ : Логос, 2020. 157 с.
2. Петрова Л.І. Емоційна саморегуляція у дітей: теорія та практика. Харків : Видавничий дім, 2019. 211 с.
3. Сухомлин О.І. Психологічні аспекти розвитку дітей у кризових ситуаціях. Одеса : Астропринт, 2021. 132 с.
4. Макаренко Т.В. Психологічна підтримка дітей під час війни. Львів : Центр гуманітарних досліджень, 2020. 89 с.
5. Бойко І.В. Виховання емоційної стійкості у дошкільників. Тернопіль : Видавничий центр, 2018. 105 с.
6. Поліщук М.М. Інтерактивні методи навчання у формуванні емоційної стійкості. Запоріжжя : Академія, 2022. 178 с.
7. Ковальчук О.С. Дитяча психологія в умовах війни. Київ : Освіта, 2023. 204 с.
8. Шевченко А.Л. Емоційна підтримка дітей у складних життєвих ситуаціях. Чернівці : Рута, 2019. 137 с.
9. Левченко Л.П. Вплив інтерактивних ігор на емоційний розвиток дошкільників. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет, 2021. 98 с.
10. Мартиненко В.В. Психологічні основи розвитку емоційної стійкості у дітей. Київ : Генеза, 2019. 156 с.
11. Шаповал В.М. Методики роботи з дітьми у кризових ситуаціях. Луцьк : Волинь, 2020. 117 с.
12. ЮНІСЕФ. Психологічна допомога дітям в умовах війни. Доповідь. 2022. 85 с. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/parents-children-support-during-military-actions>(дата звернення: 15.10.2024)
13. ВООЗ. Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях. Женева, 2023. 110 с.
14. URL: <https://educom.org.ua/2022/09/15/psixologichna-dopomoga-dityam-u-krizovix-situaciyax/> (дата звернення: 15.10.2024)

СЕКЦІЯ 3. ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Людмила ОСТАПКО

викладач циклової комісії

фахових методик дошкільної освіти

Обласного коледжу „Кременчуцька

гуманітарно - технологічна академія

імені А. С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук

РОЛЬ СУЧАСНИХ КОРЕКЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З ДИСПРАКСІЄЮ

Диспраксія - це найбільш розповсюджене порушення у логопедичній практиці, яке потребує комплексного підходу. Диспраксія – це комплекс порушень координації руху, таких як ходіння, стрибання; рухів рук, які необхідні для письма, а також артикуляції, що призводить до неправильного формування мовленнєвої діяльності. Дослідженнями артикуляційної диспраксії (також відомої як „дитяча апраксія мовлення“) у дітей дошкільного віку займались провідні вітчизняні та зарубіжні науковці.

Серед них **Едіт Стренд (Edith Strand)** – науковиця із США, авторка численних досліджень у сфері мовленнєвих розладів, зокрема дитячої апраксії мовлення. Вона розробила відому модель терапії під назвою DTTC (Dynamic Temporal and Tactile Cueing), яка допомагає дітям із диспраксією освоювати мовленнєві рухи. Роботи **Дебри Хеймерлінг (Debra H. Heimerling)** спеціалізуються на оцінюванні та лікуванні дитячої апраксії мовлення та зосереджені на ефективності сучасних терапевтичних підходів для дошкільнят із диспраксією. Австралійська науковиця **Маргарет Макнейл (Margaret McNeill)** займається вивченням порушення мовленнєвої моторики. Вона зосереджується на тому, як різні корекційні технології можуть полегшити дітям

із диспраксією здатність до комунікації. Ефективність терапевтичних програм для дітей із мовленнєвими розладами, зокрема апраксією мовлення вивчала японська дослідниця **Масако Іто (Masako Ito)**. Значний досвід у вивченні діагностики та лікування мовленнєвих розладів, включаючи диспраксію має **Барбара Додс (Barbara Dodd)**. Її дослідження надають цінну інформацію щодо диференційної діагностики мовленнєвих порушень. У сфері дослідження мовленнєвих порушень, зокрема артикуляційної диспраксії, працюють і українські науковці: **С. Єфімова, О. Ставицька, О. Тищенко, Л. Шевченко** – фахівці у сфері логопедії та спеціальної педагогіки, які досліджують питання діагностики та корекції мовленнєвих порушень у дітей, зокрема диспраксії. Їх роботи спрямовані на вдосконалення діагностичних і корекційних методів.

Для корекції артикуляційної диспраксії в роботі з дітьми використовуються ефективно застосовуються сучасні технології:

Для дітей з апраксією мовлення розроблена **технологія динамічного тактильного підказування (DTTC)**. Метод DTTC передбачає покрокову роботу над рухами артикуляції з тактильними й зоровими підказками, що сприяє послідовному закріпленню мовленнєвих навичок. Цей підхід успішно використовується для розвитку моторного планування та координації у дітей з диспраксією.

Особливо корисними для дітей із труднощами в мовному плануванні є програми з картками з зображеннями, які допомагають дітям розвивати мовлення через асоціації з картинками. **Прикладом такої програми з підтримкою візуального підкріплення** є технологія PECS (Picture Exchange Communication System), яка допомагає дитині сформулювати фразу та спланувати мовленнєве висловлювання.

Такі засоби, як планшети зі спеціальним програмним забезпеченням (наприклад, *Proloquo2Go* або *TouchChat*), допомагають дітям з апраксією виражати свої думки, коли вербальне мовлення є ускладненим. Використання **технології альтернативної та допоміжної комунікації (AAC)** сприяє

розширенню мовленнєвих можливостей і підвищує впевненість дитини у можливостях встановлення мовленнєвої взаємодії.

Технології зворотного зв'язку, такі як електроміографія (EMG), допомагають дітям краще розуміти і контролювати м'язи, задіяні в мовленнєвому апараті. Це забезпечує **біологічний зворотний зв'язок (Biofeedback)** у реальному часі, що сприяє кращому розвитку мовленнєвих навичок.

Покращувати комунікаційні навички через сенсорно-моторну стимуляцію . дозволяють **ігрові сенсорні інструменти та інтерактивні дошки**. Їх використання дозволяє стимулювати мовленнєву активність дитини із диспраксією.

Для корекції мовлення широко використовуються **інтерактивні мобільні додатки** на кшталт: *Speech Blubs, Articulation Station та Apraxia Therapy*. Вони пропонують мовленнєві ігри й вправи, які розвивають навички артикуляції та моторики. Використовуючи аудіо- і візуальні підказки, мотивують дітей активно долучатися до навчання.

Нажаль, не усі інтерактивні та мобільні додатки підтримують український інтерфейс, але є кілька універсальних навчальних додатків, які можна налаштувати під українську мову та використовувати для розвитку мовлення у дітей із мовленнєвими порушеннями. **Bitsboard** — це універсальний додаток для створення ігор і навчальних матеріалів, де можна завантажувати власні слова, фрази та зображення українською мовою. Він дозволяє створювати флеш-картки, диктанти, завдання на розвиток пам'яті та мовлення. **Sound Touch** — додаток з картками, де діти можуть натискати на зображення і чути відповідні звуки. Хоча програма не має українського інтерфейсу, вона дає можливість використовувати універсальні звуки для об'єктів, які дитина може ідентифікувати й українською мовою. **Tiny Tap** — платформа для створення інтерактивних ігор і занять. Додаток дозволяє додавати свої аудіо, картинки й текст українською мовою, створюючи кастомізовані завдання на основі потреб дитини. Підходить для навчання й розвитку мовлення. **AAC Speech Assistant** —

додаток альтернативної комунікації, який дозволяє створювати спеціальні набори слів і фраз українською мовою для дітей, що мають мовленнєві розлади. Це простий і зрозумілий інструмент, який можна використовувати для дітей різного віку. *Choiceworks* — додаток для створення візуальних розкладів і карток. Хоча основний інтерфейс англійський, до карток і розкладів можна додавати свої зображення та українські підписи, що полегшує роботу з дітьми, які потребують візуальної підтримки для розвитку мовлення.

Ці додатки можуть бути хорошою основою для інтерактивної роботи, адаптованої до українськомовної аудиторії, і використовуватися як доповнення до терапії для розвитку мовлення.

Застосовуючи сучасні технології роботи з диспраксією у дітей з порушеннями мовлення можна ефективно впливати на корекційний процес та мати кращі результати роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька, Г. В. Логопедична робота з дітьми, що мають мовленнєві порушення: теорія і практика. Київ: Либідь, 2015. 240 с.
2. Шевченко, Л. М. Сучасні методи логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку, що мають диспраксію. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Спецвипуск*, 2012, С. 68–72.
3. Леонова, О. А. Сучасні логопедичні технології у розвитку мовлення дітей із порушеннями моторики. *Логопедія та корекційна педагогіка*, 2018, № 3, С. 12–19.
4. Кобзар, О. О. Інноваційні технології у корекційній роботі з дітьми, які мають апраксію мовлення. *Наукові праці Національного університету „Києво-Могилянська академія“*, 2017, Т. 52, № 4, С. 85–90.
5. Кондратенко, О. А. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у корекційній роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями. *Логопедія та спеціальна педагогіка*, 2020, № 2, С. 45–51.

Софія СЕНЧЕНКО
здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Оксана СТАНІЧЕНКО
кандидат наук (доктор філософії),
старший викладач кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ДИТЯЧОМУ КОЛЕКТИВІ ЧЕРЕЗ СПІВПРАЦЮ З БАТЬКАМИ

Загальна декларація прав людини (1948 р.), яка прийнята Генеральною Асамблеєю ООН, стверджує, що кожна людина має право на освіту, яка спрямована на всебічний розвиток людської особистості, збільшення поваги до прав людини і основних свобод, яка сприяє взаєморозумінню, терпимості та дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами. В Україні стаття 53 Конституції України гарантує право на освіту, забезпечення державою доступності, зокрема дошкільної освіти.

Одним із важливих напрямів розвитку сучасної освіти в Україні є забезпечення рівних прав та можливостей в освітній сфері для всіх без будь-якої дискримінації. Вагомого значення набуває створення інклюзивного, безпечного, сприятливого для розвитку освітнього середовища, яке сприяє формуванню життєвих компетентностей кожного.

Держава має створити відповідні умови та надати необхідну підтримку для того, щоб кожен здобув освіту відповідно до свого потенціалу [3, 1].

Сьогодні нашій спільноті вкрай важливо отримувати знання про важливість інклюзивної освіти. Це впливає на громадську думку, яка повинна давати зворотній зв'язок щодо ставлення до інклюзії. Серед педагогів-практиків потрібно широко поширювати орієнтації, які передбачатимуть надання освіти дітям з особливими освітніми потребами. Зараз є потреба у формуванні позитивного ставлення до інклюзії у нинішньому суспільстві [5, 3].

Важливим питанням сьогодні в освіті є проблема адаптації та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Нажаль, дуже часто цих діток ігнорують, відмовляються з ними спілкуватися. Особливим малюкам важко адаптуватися до звичайних умов життя у закладі дошкільної освіти. Соціально-педагогічні аспекти адаптації дітей дошкільного віку досліджували такі науковці як Л. Артемова, Г. Беленька, А. Богущ, Н. Гавриш, О. Кононко, Н. Лисенко та інші. О. Рассказова досліджувала соціалізацію дітей в умовах інклюзивної освіти.

Першоджерелом у соціалізації дитини є сім'я. З сім'ї дитина виносить перші уявлення про морально-людські цінності, норми поведінки, характер взаємовідносин між людьми. Психологічна зрілість батьків, їхні ідеали, досвід соціального спілкування часто мають вирішальне значення у розвитку дошкільників. У сім'ї формуються моральні якості дитини, її відношення до людей, уявлення про характер міжособистісних взаємин [2, 150].

У адаптації дітей з ООП велику роль відіграє і заклад дошкільної освіти, тому постає нагальне питання компетентності закладів дошкільної освіти з цього питання. Дуже важливо навчити дитину з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти спілкуватися, товаришувати, знаходити вихід із різних життєвих ситуацій, діяти в інтересах колективу. У ЗДО України збільшується потреба у вдосконаленні життєво-творчих, професійних та вольових ресурсів родини та педагогів, які покликані реалізувати права дітей з особливими потребами, що спрямовані на якісну освіту.

Надзвичайно важливою є співпраця педагогів та сімей «особливих дітей» для вдалого впровадження інклюзивних програм у закладі дошкільної освіти. Передусім, необхідно налагодити ефективну взаємну співпрацю між батьками дітей, що мають особливі освітні потреби та вихователями в умовах інклюзивного освітнього простору.

Для успішної адаптації потрібна дуже тісна взаємодія між закладом дошкільної освіти та сім'єю. У Концепції родинного та сімейного виховання наголошується на тому, що „сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпечити їй належні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального і духовного розвитку“ [1].

Науковець М. Омельченко зауважує, що батьки дітей з ООП мають працювати в тісній взаємодії з педагогами та іншими фахівцями під час їх адаптації, організації освітнього середовища, розробки та реалізації навчальних планів [4, 66]. Тісна співпраця сім'ї та закладу освіти вдосконалює умови, які ефективно діють на включення дітей з особливими потребами в оточення інших однолітків, сприяє всебічному та гармонійному розвитку кожної дитини, успішній підготовці та адаптації до повноцінного життя.

Отже, надзвичайно важливою для адаптації є співпраця сімей та педагогів, розуміння і підтримка малюків. Цей процес буде ефективним, якщо ми матимемо безперервний контакт між закладом освіти та родиною, створимо сприятливу атмосферу, долучатимемо батьків їх до команди психолого-педагогічного супроводу закладу дошкільної освіти. Лише спільно ми сприятимемо успішній адаптації та інтеграції в суспільство малюків з ООП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція сімейного виховання в системі освіти України.
2. Лакуста Т. Соціальне партнерство та міжвідомча взаємодія у вирішенні актуальних проблем інклюзії : Матеріали Міжнародної науково-

- практичної конференції (Чернівці, 22 листопада 2019р.). Чернівці : Технодрук, 2019. 312 с., 149-153.
3. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvallenia-natsionalnoi-stratehii-rozvytku-inkliuzyvnoho-navchannia-na-period-do-2029-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-na-20242026-roky-527r-070624>,
 4. Омельченко М. Психолого-педагогічна допомога сім'ям дітей з обмеженими можливостями. Методичні рекомендації / Омельченко І.М., Тиха О.М., Федорович Л.О. Полтава: ПДПУ імені В.Г. Короленка, 2009. 80 с.
 5. Sydorenko, S., Akimova, O., Stechenko, O., Stanichenko, O., Iievliev, O. (2024). The development of strategies and approaches to the successful implementation of inclusive education. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0204.

Юлія МОЖАЄВА
здобувач вищої освіти
освітнього ступеня „Бакалавр“
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А.С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук

Науковий керівник: Оксана СТАНІЧЕНКО
кандидат наук (доктор філософії),
старший викладач кафедри педагогіки,
психології та дошкільної освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька
гуманітарно-технологічна академія
імені А. С. Макаренка“
Полтавської обласної ради
м. Кременчук)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами є технологічно складним педагогічним процесом, метою якого є забезпечення рівноправного доступу до якісної освіти в умовах загальноосвітнього простору.

Психологи, педагоги-дефектологи: В. Бондар, Ю. Галецька, Л. Дробот, С. Конопляста, Г. Мерсіянова, Н. Павлова, Г. Савицька - досліджували питання, щодо важливості соціально-побутового орієнтування та впливу трудового процесу на розвиток особистості [1, 14].

Соціально-побутове орієнтування – важливий компонент формування особистості дошкільника, особливо для дітей з особливими освітніми потребами. Одним із основних аспектів значення цього напрямку є формування повсякденних навичок, таких як прибирання, приготування їжі, дотримання

особистої гігієни тощо. Оволодіння побутовими навичками дозволяє дітям стати більш незалежними та соціалізованими [2, 98].

Заняття з соціально-побутового орієнтування для дітей з особливими освітніми потребами повинно мати чітко визначену мету, завдання та методи роботи. Саме на етапі підготовки створюється підґрунтя для продуктивного навчального середовища.

Під час написання конспекту заняття важливо враховувати особливості кожної дитини, її можливості, щоб на основі цих даних скласти індивідуальний план, підібрати відповідні методи та прийоми роботи [3, 3]. Основною метою заняття є сформувати побутові навички самообслуговування у дітей з ООП.

Враховуючи особливості психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, інформацію необхідно подавати „дозовано“, від легкого до більш складнішого.

Заняття мають складатися з двох етапів, перша частина це теоретична, де використовуються методи демонстрації у вигляді карто-схем, картки PECS, відео пояснення та ін. Друга – це практична частина, у якій використовуються наочні матеріали у вигляді: продуктів, столових приборів та ін. [4, 397].

Розглянемо заняття з приготування бутербродів. Технологія приготування - легка, підбір інгредієнтів - невеликий, але дітям з особливими освітніми потребами все одно буде складно, бо більшість дітей можуть мати труднощі з моторними навичками, що ускладнюватиме нарізання, намащування або складати інгредієнтів; відсутність розуміння послідовності дій при приготуванні; чутливість до певних текстур продуктів та ін.

Враховуючи всі ці особливості, педагог повинен організувати заняття так, щоб діти ознайомилися з поняттям та видами бутербродів (відкриті й закриті), поетапним приготуванням (від простого до складнішого), щоб малюки могли впоратись із завданням. Із кожним наступним заняттям складність поступово має підвищуватися.

На початку кожного заняття педагог має зробити разом з дітьми детальну схему з карток PECS, де буде відображена поетапна послідовність усіх дій. Як

приклад: помити руки – витерти руки рушником – одягнути фартух – підготувати робоче місце – покласти на стіл необхідні інгредієнти – підготувати приладдя – нарізати інгредієнти – намастити масло на хліб – скласти бутерброд – прибрати робоче місце – скуштувати страву. Згодом, завдяки багаторазовому повторенню схеми, поетапність виконуваних дій для дітей з ООП не викликатиме труднощів. Вони робитимуть це мимовільно, без використання схем.

Оскільки, більшість дітей з особливими освітніми потребами потребують багаторазового повторення інструкції для виконання того чи іншого завдання, педагог має переконатися, як і наскільки точно дитина зрозуміла завдання і лише після цього приступила до його виконання. Техніка безпеки є важливим елементом при організації занять із соціально-побутового орієнтування. Перед початком кожної практичної частини, педагог ознайомлює дітей з правилами безпечної поведінки.

Отже, прогнозувати позитивний результат занять з соціально-побутових навичок з дітьми з ООП можливо за умови, коли знання, уміння та навички, які дитина отримує, неодноразово повторюються та закріплюються. Оволодіння соціально-побутовими навичками дітей з ООП є реальною потребою життя, проте його якісна реалізація потребує суттєвого удосконалення та професіоналізму корекційних педагогів, вихователів інклюзивних груп та батьків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гіренко Н. А., Юрченко Ю. С. Формування соціально-побутових навичок у учнів з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти*. Педагогічні науки. 2017. Вип. 10. С. 13-25.
2. Гіренко Н.А. Методика викладання соціально-побутового орієнтування в спеціальній школі: навч. Посіб. Слов'янськ, 2016. 132 с.

3. Дробот Л.С. Стандартизація освітньої галузі „Соціально-побутове орієнтування в допоміжній школі“ .Дефектологія. 2003. №1. С. 2-3
4. Радіонова, А., Заплатинська, А. Б. (2021). Організація занять із працетерапії з учнями зі спастичною формою церебрального паралічу. Наука і молодь - 2021: пріоритетні напрями глобалізаційних змін: *матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (м. Київ, 16 квітня 2021 рік.). К.: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО „Університет менеджменту освіти“, 2021. 394 с.

Анна ЯКОВЕНКО

здобувач вищої освіти

освітнього ступеня „Бакалавр“

Обласного коледжу „Кременчуцька

гуманітарно-технологічна академія

імені А.С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук

Науковий керівник: Оксана СТАНІЧЕНКО

кандидат наук (доктор філософії),

старший викладач кафедри педагогіки,

психології та дошкільної освіти

Обласного коледжу „Кременчуцька

гуманітарно-технологічна академія

імені А. С. Макаренка“

Полтавської обласної ради

м. Кременчук

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ:

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Кількість дітей з особливими освітніми потребами в Україні постійно зростає, що створює необхідність у реформуванні системи освіти для

забезпечення їхніх прав на якісну освіту. В Україні спостерігається зростання дослідницького інтересу до феномену інклюзивної освіти. Над питанням інклюзії працюють такі вчені як В. Бондар, Л. Дробот, В. Засенко, Т. Ілляшенко, А. Колупаєва, І. Кузава, В. Синьов, Т. Скрипник, Н. Стадненко, О. Таранченко, В.Тарасун. Але проблема інклюзивної освіти потребує подальших досліджень.

Інклюзивна освіта - це систему послуг, яка охоплює підготовку дітей з особливими потребами в плані психофізичного розвитку в різних умовах проживання. Це вимагає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам інклюзивної освіти. Це гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями потребами [3, 24].

Інклюзивна освіта ставить собі за основну мету забезпечення рівного доступу до отримання і створення необхідних умов для досягнення успіху в освіті усіма без винятку дітьми, незалежно від їх індивідуальних особливостей.

Основні цінності інклюзивної освіти: це визнання того, що всі діти можуть здобувати освіту. В Україні створена нормативна база, яка так чи інакше, звертається до проблем дітей з особливими потребами. Хоча і існує багато законів, але вони часто фокусуються на підтримці спеціальних освітніх закладів, а не на інтеграції дітей з особливими потребами у звичайних освітніх закладах.

Науковець І. Кузава перелічує недостатню розробленість інклюзивної освіти: незначна кількість мережі спеціальних дошкільних закладів (груп) за місцем проживання осіб зазначеної категорії; дефіцит місць у системі загальної дошкільної освіти для таких вихованців; недостатнє забезпечення відповідними кваліфікованими кадрами у галузі інклюзивної освіти; психологічна, професійна неготовність суспільства, загальноосвітніх дошкільних навчальних закладів та педагогів до сприйняття таких дітей та роботи з ними в умовах інклюзії; відсутність належного програмно-методичного, матеріально-технічного забезпечення інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку; наявність міжвідомчих бар'єрів при

організації спільного навчання та виховання дошкільників; відсутність системи ранньої діагностики та медико-психолого-педагогічного супроводу [5, 40].

Проблема інклюзивної освіти широко розглядається серед науковців. Бо є потреба у формуванні достатнього рівня готовності фахівців до практичної діяльності. Турбота про включення дітей з обмеженим розумовим і фізичним розвитком у загальноосвітній простір є загальноприйнятою нормою [2, 209].

Одним з пріоритетних завдань соціальної політики держави на сьогодні є захист прав дітей з особливими потребами на здобуття якісної освіти шляхом створення інклюзивного простору та впровадження загальної української Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти.

Основною проблемою є нестача спеціально підготовлених кадрів для роботи з дітьми з особливими потребами. Педагоги потребують знань у сфері корекційної педагогіки, інклюзивних методик та соціальної психології. Наразі мало педагогів які готові працювати з «особливими дітьми» в умовах інклюзії, які були б готові до професійного співробітництва з різнопрофільними фахівцями в умовах інклюзивного освітнього середовища, які б могли забезпечити формування активної життєвої позиції дітей з особливими освітніми потребами [4, 344]

Як зазначає Г. Беленька: фундаментальна умова успішного впровадження інклюзивної освіти - це професійна готовність педагога, яка являє собою динамічне, інтегративне, особистісне утворення, що передбачає наявність та мобілізацію спеціальних знань, умінь і навичок його реалізації [1]

Зауважимо, що педагоги, які працюватимуть в умовах інклюзії, мають бути морально готовими до спільного навчання нормотипових дітей та дітей із різним рівнем психофізичного розвитку.

Досвід інших країн доводить, що ефективними шляхами такої підготовки є постійне підвищення кваліфікації, теоретичні та практичне навчання. Важливу роль для зміни стереотипів та професійної педагогічної позиції в інклюзивному просторі відіграють тренінги, міждисциплінарні консилиуми, майстер-класи тощо [4, 359]

Отже, педагог, який працюватиме з дітьми з особливими потребами має бути компетентним у сфері організації інклюзивної освіти, особливостей психофізичного розвитку дітей, зі змістом, методами та прийомами надання корекційної допомоги і це буде запорукою у подоланні однієї з проблем інклюзивної освіти вцілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання : монографія. К. : Світоч, 2006. 304 с.
2. Демус Я. Інклюзивна освіта в Україні: проблеми і перспективи. *Естетика і етика педагогічної дії*, (24, 2021), 203–212.
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : Монографія. Київ: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
4. Кузава, І., and Г. Гац. "Професійна готовність майбутніх спеціальних педагогів до впровадження інклюзивної освіти: монографія." *European and global vectors for education development in Ukraine: Scientific monograph* (2022): 344-372.
5. Кузава І.Б. Теоретичні та методичні засади інклюзивної освіти дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку :автореф. дис. докт. пед. наук : 13.00.03 / М-во освіти і науки України, Нац пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2015. 40 с.

НАШІ АВТОРИ

АКРУ Алла, здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

БОНДАРЕНКО Марина, здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

БРЕДУН Олена, викладач, Дніпровський фаховий педагогічний коледж комунального закладу вищої освіти "Дніпровська академія неперервної освіти" Дніпропетровської обласної ради"(м. Дніпро)

БРОВАТА Олена. старший викладач кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ДАНИЛЕНКО Олена здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ДОРОШЕНКО Таїсія , викладач циклової комісії фахових методик дошкільної освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ІЛЬЧЕНКО Оксана, викладач циклової комісії фахових методик дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради; (м. Кременчук)

КОРОБКО Юлія. старший викладач кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

КОРОЛЬ Ірина, здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

КРАМАРЕНКО Валентина, доцент, кандидат наук (доктор філософії) доцент кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

КРАСКОВСЬКА Анастасія, здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

МАЛЬЦЕВА Марія, здобувач освіти освітнього ступеня „Фаховий молодший бакалавр“ Дніпровського фахового педагогічного коледжу комунального закладу вищої освіти „Дніпровська академія неперервної освіти“ Дніпропетровської обласної ради“ (м. Дніпро)

МАЦЬКО Вікторія, викладач циклової комісії фахових методик дошкільної освіти „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

МОЖАЄВА Юлія, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ОСТАПКО Людмила, викладач циклової комісії фахових методик дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ПЕНСЬКА Наталія, старший викладач Дніпровський фаховий педагогічний коледж КЗВО „ДАНО ДОР“ (м. Дніпро)

ПРЯДКО Діана, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

СЕЛІКОВА Яна, аспірантка кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, методист Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно - технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

СЕМЕНІХІНА Поліна, науковий ліцей "Політ" при Обласному коледжі „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

СЕНЧЕНКО Софія, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

СТАНІЧЕНКО Оксана, кандидат наук (доктор філософії), старший викладач кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ЧЕБОТАРЬОВА Аліна, здобувач вищої освіти освітнього ступеня „Бакалавр“ Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ШКЛЯЄВА Галина, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ЯКОВЕНКО Анна, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

ЯЦЕНКО Тетяна, кандидат наук, доцент кафедри педагогіки, психології та дошкільної освіти Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А. С. Макаренка“ Полтавської обласної ради (м. Кременчук)

**ДИТИНСТВО ХХІ СТОЛІТТЯ:
ІННОВАЦІЙНА ОСВІТА**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Редактори випуску Тетяна ЯЦЕНКО, Олена БОГДАНОВА

Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність інформації та точність цитувань відповідальності не несе.

При передруці статтей посилання на матеріали є обов'язковим.

30 жовтня 2024 року

Кременчук